

EGYHÁZI KÖZLÖNY

VEGYES TARTALMÚ S IRODALMI FOLYOIRAT.

1890-iki évf.

SZERKESZTI ÉS KIADJA:
DEDEK GREGENS LAJOS.

22-ik szám

Megjelen minden hó 4-én és 19-én másf. l eselleg két iven. A ap előfizetési ára januártól-decemberig 2 frt. osztr. magy. ért postai szétküldéssel együtt.

BUDAPEST, november 19-én.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt ill. tő küldemények, pénzke hirdetések, reklamációk stb. a szerkesztő nevére ezimezve Budapest-Lipótváros Plebánia, Lipót-ter 9. sz. küldendők.

Alapítsunk magyar kath. Leo-egyetemet.

Gutta cavat lapidem.

 z általunk felelevenített eszme. *) a magyar katolikus egyetem alapítása, a legszeleőbb körben lelkes viszhangra talált. Már is azon örventes hírrel lephetjük meg lapunk t. olvasóit, hogy a leendő Leo-egyetem javára az első aláírás és adomány beérkezett; és pedig, a mit hangsúlyozva emelünk ki, a lelkipásztorok köréből.

Érsekújvár buzgó plebánosát illeti az elsőség dicsősége!

Fábián János úr egyelőre száz o. ért. frtot ajánlott fel.

A második egy szegény úgynevezett „falusi pap,” ki egyetlen reménységét, öt darab Bazilika-sorsjegyét ajánlotta fel. A haligóci plebános ez s neve: Soffrankó Pál.

A beküldött sorsjegyek (6548,—047; 6606,—054; 3195,—029; 5635,—072; 5798,—079) értéke, a mai árfolyam szerint, h a r m i n e z ö t frtot képvisel.

Fel lön tehát ajálva eddig **235 frt.** o. ért.

A szellemi téren is mozgalmat indított az eszme. Ennek eredménye az alábbi czikk, melyet hazánk egyik jelese irt és küldött be.

* * *

Valahányszor a nevelés befolyásáról s azokról az eredményekről gondolkozom, melyeket az iskola az oktatás szelleme és iránya, a társadalomban, ennek értelmi és erkölcsi világ nézetében létrehoz, mindig megjelenik lelki szemeim előtt a nagy, a megrázó fontenableui jelenet. A világhódító Caesar, a népek réme és legyőzője, néhány évig Európa korlátlan ura, mikor aláírja azt a hitvány papírost, melyben eldobja magától mindama fényes eredményt, melyet lángesze s a kiontott tengernyi vér árán szerzett, leteszi koronáit, melyeket a dicsőség fénye aranyozott meg, visszatér oda, a honnét előtört, mint fénylő ástökös, a homályba, a csendes, közönséges életbe. Ha nem lenne oly nagy, bizonyára összeroskálnék a nemezis bosszúálló karja alatt, de mégis ember lévén, valami vigaszra, valami reményre van szüksége néki is. Reszkető kezei közé veszi kicsinyke gyermekét, felemeli a magasba s a megtörni nem tudó szív bűszke hajthatatlanságával így kiált fel: enyém a jövő

Tragikus jelenet, melynek sötét borzalmát mérsékli a gyermeki arcról sugárzó halovány mosoly: megrázó ítélet, melynek sötét felhőin keresztül ragyog mégis a jövőbe vetett remény.

S ezen jelenet óta sokan és nem egyszer hangoztatták, kik a jelentől nem tudnak várni semmit, kik a jövőt akarják átalakítani, terveiket, reményeiket a jövőbe veték, államférfiak s a társadalom reformátorai, hogy a jövő az ifjúság kezében van, annak nevelésétől, annak szellemi irányításától függ. Mi is, ha nem is tulajdonítunk sem a nevelésnek, sem a tanításnak mindenható befolyást, elismerjük mégis, hogy a jövő képének alakulása, annak értelmi és szellemi felfogása, erkölcsi emelkedése vagy hanyatlása semmitől se függ anyyira, mind az iskola munkájától, a tanítás irányának mikéntjétől. Mert hiszen az iskola a veteményes kert, melyből a jövő kor reményei kelnek ki életre; a tanítás az a nagy tényező, melytől a népek értelmi látókörének kialakulása és irányítása függ.

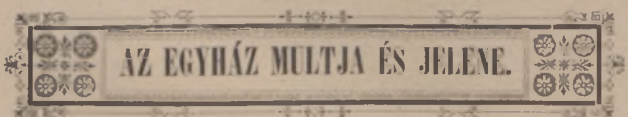
S épen ez oknál fogva fogadtuk olyan örömmel, olvan lelkesedéssel a kath. egyetem megalapításának eszméjét, melyet e becses lapok multkor felvetettek. Nem akar vád, nem ócsárlás lenni, csak egyszerű megfigyelése a tényeknek, a tapasztalás szomorú eredménye, ha kimondjuk azt, hogy kath. intelligenciánk, kath. világi értelmiségünk csak vajmi kevés számmal van, s hogy a jövőben több legyen, arra sincs semmi gond sem fordítva. Mert hát ez nem terem magától, mint a virág a mezőn, hanem hosszú, alapos, munkálkodással kellene azt létre hoznunk, különösen a mai korban, mikor a hit meggyengült, s a világnak a közéletnek veszélyes áramlatai oly könnyen eltérítik, oly hamar érdeket ellentétbe hozzák az embert a kath. vallás és vallási ügyek érdekeivel. Mint mindent azonban, úgy azt a kath. világi értelmiséget is, csak nevelés útján fogjuk leginkább és legkönnyebben létrehozni és megteremteni. És pedig, nem a kath. szellem népnevelés által, melynek véghatása és eredménye csak azokra szól, kik annak határait soha túl nem lépik; nem is a középiskolai oktatás által, mely nem ad bevégezett eredményt, sem az értelmi, sem a vallás erkölcsi nevelés téren, melynek még mindig betetőzésre, megszilárdításra van szüksége. Hanem csakis úgy, ha kath. szellemű, kath. irányúvá tesszük a tanítás legmagasabb fokát, a nevelés bevégezett, befejezett működését, az egyetemi oktatást.

Az egyetemi oktatás iránya, annak szelleme, az ott hallott elvek és nézetek, melyek az ifjú előtt hírveves

*) Felelevenítettük, mert csak az alak, az eszme nem a miénk. Az eszmét már Palásthy püspök és Csélya kanonok pendítették meg az általuk szerkesztett Religióban. Szerk.

tanárok ajkain mint a tudományok végső eredményei megczáfolhatatlan tételei jelennek meg, ezek mondom adják meg az ifjúság gondolkodásának, felfogásának, világnézetének az irányát, végleges befejezését. Ez lesz a delectus, hacsak szerencsésebb viszonyok, nagyobb, de épen azért ritkább önállósága ezt meg nem változtatják, melyhez alkalmazni fogja egész életén keresztül elveit, nézeteit, meggyőződését és hitét. Ha az ifjú, — kerüljön bár a legelőbb hittel is az egyetem falai közé — azt hallja lépten nyomon, hogy a tudomány megdönti a vallást, hogy ellenkezik a hittel, hogy ennek tételei előtt a vallás fantazmagoriáinak meg kell hajolnia, vagy ha legalább is folytonos közönnnyel kell találkoznia, ha nincs körül semmi, mi hitében megszilárdítja, ingadozó vallását megvédelmezzé, ha nincs semmi, a mi még hajlékony akaratát, ifjú vérenek hullámzását a hiten alapuló erkölcs korlátai között megtartaná, az bizony a legnagyobb valószínűség szerint hajótörést fog szenvedni úgy erkölcsileg, mint szellemileg is. Az ilyen, ha megmarad névleg katolikusnak is, elveszett a vallásra, a vallási életre s az egyház érdekeinek támogatására örökre.

Ha tehát, kath. szellemű intelligenciát, kath. szellemű világi elemet akarunk látni magunk körül, a kikre mi is minden esetben bizton számíthatunk, akkor első sorban és minden erővel oda kell törekednünk, hogy megteremthessük ezt a kath. szellemű egyetemi oktatást, ezt a kath. szellemű egyetemi életet. Annélkül hasztalan beszélünk kath. törekvésekről, hasztalan indítunk kath. mozgalmakat, hasztalan hívjuk fel a társadalmat sorakozásra, tömörülésre, megmaradunk oldott kévének, szavunk a pusztában kiáltónak szava leend, mert nincs közöttünk egy szellem, egy lélek, a pástorok nyáj nélkül lesznek, mert nincs, ki kövesse őket. Bűn, hogy idáig hallgattunk, hogy erről kényelmesen megfeledkeztünk, még nagyobb bűn lenne, ha még most is. — múltón az eszme megvalósítására oly szép alkalom kínálkozik, tovább várni, tovább nyugodniak szépen eszedesen. Mert valóban nagy eszmét, fontos dolgot pendített meg e lapok szerkesztője, s mi lelkünk egész hevével, minden lelkesültségével ismétljük utánna: „Alapítsunk magyar katolikus Leovegyetemet.“

Rovatvezető: Ankerstoki Stockinger János

Nem lesz revízió.

Nem lesz revízió! ez rövid tartalma annak a kijelentésnek, melyet a katolikus gr. Szápáry Gyula, a kormány mai elnöke a szabadelvű klubban tett. Már napok óta terjedt e hír a fővárosban azzal a hozzáadással, hogy e határozat a just am End nicht-féle theoria szállotta.

Kétségtelen, hogy a Magyar Állam sok tekintetben becses akeziója, egynémikben, kivált a modorban hibázott. A dacz daezet szül. Ez régi dolog. A kormány, így hangzik a híresztelés, nem engedhet tekintélyének sérelme nélkül. Az 1868-iki törvény tehát megmarad, a februári rendelet nem lesz visszavonva, az anyakönyvek államosítása tervbe van véve.

Ez ma a helyzet szignatúrája.

És mi lesz ennek természetes következménye? Nézettünk szerint az, hogy a mely pillanathban e famozus logikára való dolgok határozattá emelődnek, abban a pillanathban megszűnnek Magyarországon az egyházilag megáldott vegyes házasságok. És — erit timor, pejor priori.

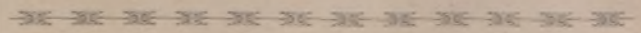
Az egész mozgalomnak van mégis morális haszna. Kezddük belátni, hogy a magyar katolicizmus ügye való útra került. Sion örei vigyázzatok tehát! Oly felfogás, oly gondolkodás mellett, a milyen ma a magyar katolikusokat jellemzi: oly közérzetlet mellett, mint a milyen most nyilvánult, igen-igen félt, hogy Mária országán, a katolicizmus egykori védőhátyáján, szeretett hazánkon, az egykor lovagias magyar nemzeten beteljesedik rövidesen a rettenetes fenyegetés: incipiam vos evomere ex ore meo. S vajjon támad-e majd akkor egy újabb Pázmány?

Megdermed a hű, a vallásos szív, ha merengő tekintete a jövő fátyola felé tekint.

Am a pusztá síránkozás nem segít! Tenni kell, s ma tenni nagy és szent és dicső kötelesség! Egyesüljetez hazám hű fia! ébredjetez az üdvtelen szibadságból! S ha halljátok a hívó szózatot, a szent zászló körébe hív, jelenjetez meg ott az önfeláldozás szellemével vértettezen! Sokáig túrtunk, szenvedtünk szótlanul! Am itt az ideje, hogy megnyíljanak a néma ajkak! Vajjon időszerű-e hát a kath. nagygyűlés kérdése?!

Kérelem.

Dr. Rossivál István, az esztergomi fő- és székeskáptalan kanonokja, egyházmegyei főtanfelügyelő, kormánypárti képviselő úr, elég erkölcsi bátorsággal bírt a szabadelvű párt értekezletén, az egyház szellemében felszólalni s a pártnak bejelenteni, hogy a párt határozattal szemben is az egyház igazainak védője marad. Elég bátorsággal bírt a kormány elnökötől megkérdezni, ha vajjon ezen állásfoglalás mellett ő és társai tagjai maradhatnak-e a szabadelvű-pártnak? Midőn ezért köszönettel adóznánk, felkérjük ezen a nagyságos képviselő urat, kegyeskedjék a pártban maradátsára vonatkozólag úgy az ő, mint társai nevében a párt társaihoz és a katolikus közvéleményhez is kérdést intézni.

Első Magyar Kath. Nagygyűlés.

Időszerű-e a kath. nagygyűlés?

Mikor Németországban a hatalom jogtalan nyomása alatt a kath. érzellet mindjobban és jobban kifejlődött, mikor a hívek a papokkal válltve védtek az egyház igazait és az erőszak az egyház rendületlen főpapjait a börtön keserveivel ismertette meg, akkor — a történelmi igazság nevében be kell vallanunk — még mindig voltak oly jó lelkek, kik akár optimizmusból, akár túlságos alázatosságból és bizakodásból még folyton azt hajtogatták: *quieta non movere*, pedig akkor már mozgott minden, még a talaj is saját lábaik alatt.

Ezen jelenségnek minden esetre mély pszichológiai alappal kell bírnia, mert amár Németország iránt nálunk rajongást soha sem lehetett észlelni és sokszor még a jót is nehezen fogadtuk el, ha az a német sógort vallotta keresztapjának, azért a *quieta non movere* nálunk mégis polgárjogot nyert és hódi: még oly körökben is, melyeknek nagyon is jól kellene tudniok, hogy a mi beszédünknek vagy — vagy, igen — vagy nemből kell állania, határozottan kell lennie.

A *quieta non movere*, e hamis akszióma vezeti azokat, kik a mai ügynevezést mozgalmas idők közepette a katolikus nagygyűlés összehívását időzerűtlennek vélik. Határozottan ségycenfoltnak tartanak a magyar katolicizmuson, ha arról még hosszabbban vitatkozni is kezdenének, ha vajjon időszerű-e katolikus nagygyűlést tartani vagy nem? Azok, kik ezt teszik, vagy méltatlankká válnak a katolikus névre, vagy legalább tájékozottságukról adnak szegénységi

bizonyítványt. De hát tudjuk, nil impossibile sub coelo s már is fel-fel tüntek ily híbő híreket hozó posták egyes tájakon. Kénytelenek voltunk tehát ezt megemlíteni s a kérdések élet, a katolikus nagygyűlések céljának, mibenlétének szellőztetése által — lehetőleg — kicsorbítani.

Mi a célja a katolikus nagygyűléseknek?

A katolikus nagygyűléseknek hármas céljuk van. És pedig:

a) katolikus hitűeknek s az egyházhoz való tartozásunknak bevallása;

b) testvéries egyetértésünknek és egymás iránt való szeretetünknek nyilvánítása;

c) a katolikus közszellem művelése s a katolikus társadalom életkérdéseinek a kölcsönös tapasztalaton alapuló meghányása, azok előmozdítását célzó intézmények létesítése.

A katolikus nagygyűlés tehát mindenképp arra való, hogy alkalmat leljünk katolikus hitünknek és az egyházhoz való tartozásunkat bevallani. Nyíltan, szabadon és önkénytelen akarjuk bevallani az egész világ előtt, hogy Krisztus tanúihoz hűek vagyunk, hogy az egyháznak hasznos tagjai akarunk lenni, hogy nemcsak czím-ben, de lélekben és igazságban katolikusok vagyunk. A világiak vallomást tesznek arról, hogy a vallást nem tartják csupán a papok dolgának, hogy a papsággal, midőn az isteni misszióját végzi szolidaritást vallanak, hogy a pápa, mint az egyház feje, Krisztus földi Helytartója iránt való szeretettel, igaz ragaszkodással, mély, fiú-i hódolattal, odaadással viseltetnek. A katolikus nagygyűlés első és főcélja tehát az: hogy megvalljuk Krisztust az emberek előtt. Legdrágább kincsünket, katolikus hitünket akarjuk megvallani. Vajjon lehet-e itt időszerűség a szó? Hiszen Krisztus nem mondotta: ha időszerűnek látjátok valljatok meg. Az Údvözítő beszéde így hangzott: a ki megvall, egyszerű és határozott volt s hozzá tette: a ki meg nem vall, azt én is eltagadom. Itt időszerűséget fessegetni, magyarázatokkal élni, a körülményektől függést hajtogatni, vétek nélkül, alig lehet.

A katolikus nagygyűlések második célja: testvéries egyetértésünknek és egymás iránt való szeretetünknek nyilvánítása.

Dr. Giese a harminczkettedik német katolikus nagygyűlés helyihíbizottságának alelnöke 1885. augusztus 31-én Münsterben a Festhalleban tartott bevezető beszédet. Főlemíté abban, hogy találkoztunk egy bizonyos német tábornokkal s a szó a kulturkampf körül forgott. Dr. Giese felejté a katonára előtt, hogy az állam által hozott törvények azere sérelmesek az egyháza, mert a disziplinát érintik, mely nélkül pedig semmiféle intézmény fenn nem állhat. Giese a disziplinára tett hivatkozása nem téveszté el hatását. A katonák ekkor ily szavakra fakadt: jelenleg a világban már csupán csak két intézmény van, melynél a szorosors értelmében vett disciplina létezik s ez: a katonaság és a katolikus egyház. Dr. Giese megköszönte a szíves vélekedést, de mégis megköczkázta amaz állítását, hogy az egyház és a katonaság fegyelme között nagy és lényeges különbség van. Például a német papság viselkedését hozza fel a kulturkampf idején. Nyolcz éve, ugymond, hogy fizetésünk zárlat alatt van s azért kötelességünket híven, odaadón, a régi buzgalommal teljesítjük a mai napig. Mondjon oly hadsereget, ha mindjárt a legkitűnőbb tábornokokkal, a legjobb vezérekkel élén, a legtanultabb és buzgobb tisztekkel, melynél a fegyelem meg ne bomlanék, ha zsoldja nem éreken, de csak napokon keresztül ki nem járna. A tábornok úr vállalt vont és — tovább ment.

A katonai fegyelem emberi dolog, emberi tekintélyen alapul. Az egyház fegyelme isteni, a mint önmaga is isteni mű, isteni intézmény. Ott pusztá emberi tekintetek s a hatalom félelme, itt a szeretet és önfeláldozás képezi az indító okot. Azért képesít az egyház fegyelme csaknem hihetetlen emberfeletti dolgokra.

Am a damaskusi szablyát is, ha soká használatlanul függ, emészti a vas-penesz, rozsdá marja és nem ragyog. Ha a kölcsönös szeretet és önfeláldozás szellemét nem üpoljuk ntpjainkban, vajjon nem fog-e meglazulni soraink között a fegyelem. Vajjon ha — Isten mentse — de ha megjönnek a szenvedés napjai, vajjon akkor adunk-e oly példát az ámuló világnak, mint adtak a néme-

tek? Miért kérdeni tehát időszerű-e a kölcsönös szeretet és az önfeláldozás szellemének gyakorlása? S vajjon az első nyilvánulhat-e imponásabban, mint épen a testületi szellem által? S újabb időben van-e a testületi szellemnek szebb nyilvánulásmódja, mint a katolikus nagygyűlések. S ha a katolikus nagygyűléseknek ez a céljuk, vajjon jogos e itt a az időszerűséget hajtogatni.

A katolikus nagygyűlés harmadik célja: a katolikus közszellem nevelése s a katolikus társadalom életkérdéseinek tapasztaláson alapuló meghányása, azok előmozdítását célzó intézmények létesítése.

Azt hiszem senki sem fogja akarni azt vitatni, hogy nálunk katolikus közszellem létezik. Sokszor elmondottak már azt, hogy oldott keverék vagyunk. Egész lényünk, egész valónk, gondolkozásunk, érzésünk meg van mételyezve.

Ez a mi legnagyobb bajunk. Maritka az oly katolikus ember, kinek szájából teljesen helyes, való katolikus érzet eláruló beszédet hallanánk, ha világi embertől szentírásai idézetet hallunk, ámulathoz esünk, akár a világ nyolcz esodáinak egyike előtt. Földdobog szívünk az örömtől, midőn az iskolákban oly gyermeket találunk, ki az imákat edes atyjától tanulta. A nők szívében mégis van némi vallásosság, a férfiak ridegebb valóját már csak annak szele érinti. A magyar katolicizmus egykor virágzó mezeje letarolt mezőhöz hasonló s nincs társadalmi életünk nyilvánulásai között egyetlen egy is, mely vallásos, mely katolikus gondolkodást mutatna. Még legjobbaink is tájékozatlanok a vallásos igazságok terén s gyakran önkénytelen is, szent hitünk Judásaivá válnak. A liberális s zele megfagyasztá szíveinket. Az úgynevezett türelmesség képezi kedvelt vesszőparipánkat, melynek hitin a nép-szerűség, a „felvilágosodottság,” a „nyílt és szabad gondolkodás” olcsó babérai után pályáznak. Vajjon ez katolikus közszellem? S vajjon nem időszerű-e minden képzelhető eszközképt megragadni, hogy a közönyösséget bacillusait elöljék? S vajjon a németek bámulatra keltő katolikus gondolkodását nem épen azok a nagygyűlések mozdították-e elő, melyeket sokan időszerűség vagy időszerűtlenség jelenségei szerint óhajtnak megítélni? Vajjon lehet-e oly időt képzelné is, a mikor nem lenne időszerű a katolikus közszellem ébresztésének eszközeit megteremteni? Lehet-e tehát a katolikus nagygyűlések megtartását az időszerűséghez kötni? Igen — lehet. De csak akkor, ha félünk a való katolikus szellem felébredésétől, ha a kifejtett katolikus érzület kényelmetlen reánk nézve, ha a bizonyos urak bizonyos czirkulusait, — melyeket kiméletből ma még elhallgatunk, de ha a jó ügy kívánni fogja, idővel kiméletlenül feltáruznak, — zavarja.

A katolikus nagygyűlések célja: a katolikus társadalom életkérdéseinek meghányása, a kölcsönös tapasztalatok kicsereleése. Sohasem hallottam, hogy a tanácskozás az időszerűségtől függne. Hiszen épen az a megbeszélésnek célja, hogy az akciózt megindítsa, a létesítendő dolgokat meghatározza s azok létesítésének módját, tehát az időszerűséget is, megszabja.

Ha létesül a katolikus nagygyűlés, az bizonyára nem gyermekekből: komoly, határozott, tapasztalt, férfiakból fog állani. Azt hiszem ezektől mindig lehet legalább annyi megfontoltságot feltételezni, hogy nem fognak fejfel nekimenni a falnak: hogy egyik kezük érdekében nem fogják életüket veszélyeztetni. Hiszen a katolikus nagygyűlések menete ma oly precizitással megvan szabva, hogy azokon más, mint ami a vezetők, az előlők által elhatározottat szóba sem jöhet. Miképp lehet ott jogosult félelem. Vagy tén azt hiszik az időszerűség szitogató, hogy annyi tapintat sem lesz a mozgalom vezetőiben, hogy ily eshetőségeknek eleve utját vágják? Ha igen, álljanak ők az ügy előre, értékesítsék megfontoltságukat, bölcs előlátásukat de járjanak el ama protestans elv szerint, mely — akár jogos akár jogtalan vád esetén — nem a javításra, a helyes mederbe való visszatérésre, hanem mindjárt az agyonbuzkózásra gondol.

Ez lévén a nagygyűlések célja, meghatározott lévén a keret-melyben azoknak mozogniuk kell, vajjon ki tagadja meg azok időszerűségét? Bizonyval nem a buzgalom, hanem csak — a dolc far niente, a lanyhaság.

Tanügyi szemle.

Rovatvezető: Gyurky Ödön.

A kath. tanitógyűlés és a sajtó.

III.

Egyik kath. tanügyi lapunk előbb ismertetett nézeteire elmondván azt, a mit elmondani jónak láttunk, a mint elhallgatni, épen a készülő felben lévő kath. tanitógyűlés fontosságánál fogva nem lehetett, vehetünk még egy rövid pillantást a liberális tanügyi lapok táborába is. Nem szándékunk ugyan, mindazon röviddebb vagy hosszabb, részint száró, részint rejtétt mérgeledést eláruló tudósításokra reflektálni, melyek a kath. tanitógyűlés tervének alkalmazásából ezeknek a lapoknak hasábjain napvilágot láttak, elég lesz, ha a „Népnevelők Lapjának“ egyik utóbbi számában megjelent közleményére mondunk el egyet-mást. Ex uno discite omnes.

A „Népnevelők Lapja“ ugyan, mint a IV. egyetemes tanitógyűlésnek hivatalos közlönye, mely címet még mindig homlokán viseli, s mely ennek a gyűlésnek érdekében annyit fáradozott, annyi küzdelmet folytatott, legjobban tudhatni, mily fontossággal bírhatnak ad tanítói gyűlések a tanítói közszellem fejlesztésére, a tanítás és nevelés ügyének előmozdítására. S ha mégis, a kath. tanítók nagygyűlésének híret, nemcsak bizalmatlansággal, hanem még olyan vádaskodással is fogadják, melyre az épen nem szerzett érdemeket, nem tekinthetjük ezt másnak, mint vagy alaptalan ráfogásnak vagy a czélok és szándékok teljes ignorálásának.

Mert hábr nagy hangon azt hirdeti ugyan, hogy abban a szerény körben, melyben a „Népnevelők Lapja“ mozog, az osztó igazság szolgálja szokott lenni, ezt az osztó igazságot sorakiban és elfoglalt álláspontján épen nem bírjuk feltalálni, sőt ellenkezőleg, ez a mérleg ugy látszik nagyonis egyoldalra billen valahányszor tisztán katolikus dologról, kath. ügyről van a szó. Nem csak a ref. hanem a zsidó tanítók is tartottak már országos gyűléseket, hogy saját ügyeiket, melyeket még a népoktatási törvény is biztosít számukra, megbeszéljék egymás között, azok javításáról, fejlesztéséről tanácskozzanak; s a „Népnevelők Lapjának“ tudunkkal legalább, ezek ellen a gyűlések ellen soha semmiféle kifogása sem volt, azokat soha semmiféle smegrovással nem illette. Mikor azonban a kath. tanítók mozgalmáról van szó, azonnal készen van fegyvert ragadni ellenük. És pedig olyan fegyvert, melynek élet nem az igazság, nem az okos megfontolás, hanem a terdítés, a rémekkel való ijesztgetés fénvesztette ki.

Különbben ennek a helyzetnek a ferdeségét ő maga is érezni látszik, midőn kijelenti, hogyha helyesléssel kísérte a ref. tanítók gyűlését, az igazság szerint ugyanezt kellene tennie a kath. tanítók gyűlésével is. Nagy sajnálkozással kijelenti azonban, hogy ezt semmiféle képen sem teheti, mert hát lényeges különbségek vannak a két mozgalom között. Olyan lényeges különbségek, melyek elhatározó befolyással vannak az ő — különben mindig az osztó igazságot hirdető — véleményének alakulására, illetve a melyek arra bírják őt, hogy a katolikus tanitógyűlés ellen foglaljon állást.

S az olvasó, ki bizonyára kíváncsisággal várja ezeket a „lényeges különbségeket“, már előre olvasni véli, mindazon elcsépett, de még mindig használatban lévő rozsdás fraziszokat, melyekkel a liberális ügyfeleink a mi mozgalmainkat agyonütni vélik s melynek olvasására már előre is borsózni kezd a hátunk. Ezek azonban jelenben, szerencsére, megérdemlett helyükön, a lombtárban, lettek hagyva, helyettük azonban egy új, meglepő de épen olyan alaptalan s ki merjük mondani, roszakaratu indokolással lép elő. Ez a lényeges különbség ugyanis így vagyon megírva szóról-szóra a kérdéses közleményben: „Az ev. ref. tanítók egy autonómikus egyház szervezetébe illeszkednek; ugvis mint egyháztagoknak, ugvis mint az egyház munkáinak több-kevésbé beosztási joguk van, az iskolavezetés és kormányzás dolguba; a kath. tanítók mint föltétlen engedelmességgel tartozó egyháztagok s teljesen alárendelt tisztviselők a szervezés és vezetés munkáiba bele nem folyhatnak

az őket közvetlenül érdeklő dolgokkal alig foglalkozhatnak. Tulajdonképen nincs is miért összejönnük.“

Mily találékony elmésség, mennyi mélyreható böleselem, az autonómikus szervezetek mily bámulatra méltó ismerete, — ebben a pár sorban. Igazán nem tudjuk, bámuljuk-e az figyességet, mely ezt létrehozta vagy szonorkodjunk azon az indító okon, melynek érdekében papirra téve lett. Mert azt hinni már mégsem akarjuk épen a „Népnevelők Lapjától“, mely a IV. egyetemes tanitógyűlések vezetője volt és közvetlen megfigyelője lehetett, hogy ezt az argumentumot komolyan, az osztó igazság érdekében tabilta ki. Hiszen csak tudni fogja, hogy az ev. ref. tanítók sem vezetik maug közvetlen iskoláigyeveiket, hogy megállapodásuk, tanácskozáisuk eredményét azok is csak az egyházkertületi gyűlések elé terjesztik, kérve azok figyelembe vételét, esetleg életbeléptetését. — Avagy legalább azt fogja tudni, hogy az egyetemes tanitógyűlés határozatai sem lépnek ugy magoktól életbe, hanem azok figyelembe vételét is az államkormánytól kell kérelmezniök. Ha tehát ez így van, akkor nem volt-erőslegetes a ref. tanítók gyűlése is, nem volt haszontalan munka az egyetemes gyűlést is létrehozni? Vagy az mind szép, mind jó, a mit önök uraim odaít csinálnak, csak mi legyünk szépen, csendesen, hallgasunk megalapulva, hiszen nekünk nincs is tulajdonképen miért összejönnünk. Pedig mi sem akarunk ám mást, mint megbeszélni a mi saját belső ügyeinket, határozatokra jutni ezekben a kérdésekben s aztán ezen határozatok figyelembe vételét, esetleg megvalósítását kérelmezni feleltes egyházhatalóságainknál. Ugyanazt akarjuk tenni tehát a mit önnök tetek odaát s mégis a mi mitkődésünk, a mi mozgalmunk elítélendő, helytelenítendő s a menyire lehet minden eszközzel, még a terdítés, a ráfogás, a rágalom fegyvereivel is megakadályozandó Ugyan mivelé logikát tanult a „Népnevelők Lapjának“ cikkírója, hogy ilyen következetesen tud gondolkodni, mivelé igazságot oszthat az, ki egyfelől helyesli, a mit más oldalon elítél és lealáz.

De menjünk tovább, nézzük a második „lényeges különbséget“, mely ilyféleképen hangzik: „Az ev. ref. tanítók saját dolgaikkal foglalkoztak, melyeket a tanitóság közdolgoival szembe nem állítottak; a kath. tanítók, miután az őket közvetlenül érdeklő dolgokkal nem foglalkozhatnak, arra a térre lépnek, melyen mozogni nem az általuk szolgált köznevelésügyé érdeke. Ez utóbbiak csak mint a köznevelés ellenzői vagy ellenségei léphetnek fel, különben nincs cél, mely miatt összejöjjenek.“ Nohát, ha az első „lényeges különbség“ csak roszakaraton vagy tudatlanságon alapuló ráfogás, ez a második, már egyenes megsértése a kath. tanitóságnak, melyet ezenel visszautasítunk. A kath. tanítók vannak olyan törvénytisztelők, mint a ref. vagy községi tanítók, épen oly távol van tőlük, hogy szembe szálljanak a szentesített törvényvel, mint amazoktól és e tekintetben oktatást vagy intést senkitől sem fogadnak el. Hogy a köznevelés ellenségei lennének, ezt a vádat arezukba vágni senkinek sincs joga, annál kevésbé olyannak, ki az ismeretek azon primitív fokára sem tudott eljutni, hogy meg tudná érteni, mi különbség van a törvény elleni izgatás, a törvényvel való szembeszállás és a törvény egyes sérelmes szakaszai iránt való kérnyezés között. — Csak a félelem, a rémlátás, a harag adhat ilyen szavakat cikkíró tollára, melyek behatása alatt sem megfontolni, sem megítélni nem tudta azt, a mit cikkébe írt.

Mert hogy haragszik, az nagyonle nagyon, kilátszik a „Népnevelők Lapjának“ minden betűjéből. Megjlesztette és epével töltötte el a „Népnevelőnek“ a kath. tanitógyűlés tárgyairól irt cikkroszortu melyben első tárgyként az 1868-ik törvény volt megnevezve s melyben a többi közt az is előfordult hogy a kath. tanítók tiltakozznak a közös nevelés ellen. De hát a kath. tanítók, épen azért mert kath. tanítók, csak nem lehetnek a felekezetenküli iskolák barátai? Vagy a ref. tanítók, amint összejöttek ülésezni, odaadták iskoláikat önöknek, kihirdették, hogy ők a felekezetenküli iskolák hívei s felekezetenküli, vagyis helyesebben vallástalan szellemben fognak ezenel tanítani? Nem, ez épen nem történt meg, a ref. tanítók még mindig ragaszkodnak és ragaszkodni fognak is az ő felekezeti iskoláikhoz, ám azért azok nem ellenségei a köznevelésnek, csakis a kath. tanítókat illeti ez a vád, ha egyetlen szót szólni merészelnek a felekezeti nevelés mellett, a felekezeti iskolák érdekében, a közös iskolák ellen. Tanulja meg a „Népnevelők Lapja“ jól, hogy a kath. tanítók sohasem voltak ellenségei a köznevelésnek, hanem csakis a közös nevelésnek. Vagy nem érti talán mi különbség van a két szó között?

Különbben a „Népnevelő“ előbb említett cikksorozatában fel voltak sorolva a többi kérdések is, melyek a kath. tanitógyűlés

tárgyai lehetnének, u. m. a népiskolai tantervek revíziója, a népiskolai tankönyvek reformja stb. A „Népnevelők Lapja“ vagy végig olvasta eme cikksorozatát s akkor ezeket a tárgyakat is mint a közneveléssel ellenkező dolgokat tekinti, mivel legalább is óriási tudatlanságot árul el: vagy nem olvasta végig s akkor egy befejezetlen vagy olvasatlan czikkből mond ítéletet egy egész mozgalmról, mi szeliden szólva, nem nagyon illendő dolog.

Ime a „Népnevelők Lapjának“ két lényeges különbsége!

Van ezen kívül még egy harmadik is, mely szerint az ev. ref. tanítók önszántukból gyűltek össze, a kath. tanítók pedig papjaik nógatására fognak kelletlenül felkullogni. Ezzel azonban már nem foglalkozunk, mert ez Magyarország 16.000 kath. tanítójának önérzetét, függetlenségét oly mélyen sértő vád, melyet egyszerűen és ünnepélyesen visszautasítunk, visszadobunk arra, ki tisztességesebb fegyverekkel harcolni nem képes.

Hisszük és reméljük azonban, hogy a kath. tanítókat minden ezen támadások, jöjjenek akár jobbról, akár balról: nem fogják laukasztani, nem fogják elkedvetleníteni, annál kevésbé akadályozni, hogy a megkezdett uton nyiltnak és bátran, emelt homlokkal, munkára kész szívvel tovább is ne haladjanak s a megkezdett czélt, a kath. tanítók gyűlését meg ne valósítsák. A kibontott lobogót megtepázhatja a szélvész, találhatják az ellenség golyói, de elhagyni nem fogja senki azok közül, kik alája esküvének. Czéljaink szentek, törekvéseik nyiltnak, láthatja mindenki, megértheti minden értelmes ember. A ki nem akar látni, noha szeme van, annak vak-ságáról nem tehetünk. A ki érvek helyett váddal és rágalommal harcol, kilőtt golyója magára pattan vissza s magát sebesíti meg, a ki ölni akart.

Előre, munkára föl!

Uj népoktatási törvény Hollandiában.

csatornák országga tanügyi dolgokban nem igen sokszor szokott emlegetve lenni. Most azonban a tanügyi lapok sütrűbben említik fel, mert a közelebbi időben egy egészen új népokolai törvényt hozott létre, mely több tekintetben érdekes arra, hogy néhány szót szóljunk róla.

Hollandia népoktatásügységét eddigelé az 1857-ik évi törvény szabályozta, mely mindeddig érvényben is maradt. Ez a törvény nevezetes volt arról, hogy ez mondotta ki először az iskolának és különösen a népokolának vallási semlegességet, illetve ez alkotta meg először törvényileg, a felekezet nélküli közös népokolat. Nyilvános iskolának ugyanis csak az volt, tekinthető ennek a törvénynek értelmében a mitt az állam vagy község tartott fel minden vallási tekintet nélkül. Ha a felekezet állító fel iskolát, ez csak magániskolának tekintetnek s mint ilyen sem a község, sem az állam segélyére, támogatására nem számíthatott. — Azóta azonban, ugy látszik Hollandiában is megszaporodtak a vallásos, a felekezeti oktatás barátai, kik némileg legalább iparkodtak segíteni ezen a szomorú állapoton. Az újabb törvény ugyanis, noha nem szünteti meg azt a ferde intézkedést, hogy csak a felekezet nélküli iskola tekinthető nyilvános iskolának, kimondja mégis, hogy a felekezeti iskola is, bizonyos törvényes kellekek megtartása mellett, részesülhet és részesül is ugyanazon állami segélyben, melyet a felekezet nélküli iskolák nyernek. Ez a segély pedig éppen nem jelentéktelen dolog, ha meggondoljuk, hogy némely iskola főtanítója után 600 frtot minden egyes segéd-tanító után pedig 200—300 frtot is huz az államkasszából. Amint tehát Hollandia volt az első, ki a közös iskolákat törvényileg megalkotta ugy, most ellenkezőleg ő nyújtja az első jó példát arra, hogy az állam a felekezeti iskolákat anyagilag is segélyezze, annélkül, hogy azért valami jogokat vindikálna magának.

A kath. tanitógyűlést előkészítő bizottság ülése.

Folyó hó 13-án, csütörtökön, délután 6 órakor tartotta meg a budapesti kath. kör helyiségeiben, az aug. 21-iki tanítói értekezlet által kiküldött kisebb bizottság első ülését, melynek főtárgya a magyar kath. tanítók 1. nagygyűlésének előkészítése volt. A bizottság tagjai nagy számmal jelentek meg erre a gyűlésre, még a vidékiek, is s kath. tanügyünk számos kiváló férfait üdvözölhattük a megjelentek sorai között.

Az ülésen Komlóssy Ferenc dr. orsz. képviselő elnököl s egy emelkedett szellemű, eszmékben gazdag beszéddel nyitotta meg a tárgyalást, kiemelve benne a feladat fontosságát, melynek megvalósítása érdekében a bizottság összeült és megemlekezve egyuttal röviden azon támadásokról is, melyeket a kath. tanítóóság ellen a tervezett orsz. kath. tanitógyűlés alkalmából nem egy helyről intéztek. Az összes jelenlévők helyeslő tapsai között utasítja vissza ezen ráfogásokat, ezen rágalumkat, melyeket a kath. tanítóóság meg nem érdemelt s melyek éppen azért kibocsátóikra hullanak vissza.

A bizottság ezután hozzá fogott a munkához és legelső sorban a tanitógyűlésen tanácskozás alá kerülendő tárgyak programját kívánta megállapítani. Erre vonatkozólag dr. Komlóssy Ferenc előterjeszté Gyürky Ödönnek a kath. tanitógyűlés tárgyaitól írt cikksorozatát, mely a „Népnevelő“-ben jelent meg s melynek minden egyes pontja körül élénk és mélyreható tanácskozás fejlődött ki. — Beható tanácskozás után a gyűlés végre a következő tárgyakat véleményezte a gyűlés tárgysorozatába fölvenni: 1. Az 1868-iki népokolai törvény; 2. A tantervek revíziója; 3. A tanítóképzés reformja; 4. A népokolai tankönyvek kérdése; 5. A tanítók anyagi helyzete; 6. Az orsz. kath. tanítói segélyalap és árvaház; 7. Az orsz. kath. tanítói központi iroda. Ezen tárgyakra vonatkozólag elhatározta a bizottság, hogy meg fogja keresni az összes kath. tanítóegyleteket, s felkéri arra, hogy ezen tárgyakat megbeszélni s hozott határozataikat a bizottsággal megismertetni sziveskedjenek. Meg fogja lovábbá kérni a tanítóegyletet arra is, hogy a ha a tanácskozára még valamely más tárgyat is kitzitni szükségesnek tartanának, a bizottsággal ezt is mielőbb közöljék.

Dr. Komlóssy Ferenc indítványára elhatározta továbbá a bizottság, hogy ungu püspöki karhoz egy memorandumot fog feltérjeszteni, melyben kérelmezni fogja a püspöki karnak, mint a kath. tanítók legfőbb hatóságának engedélyét, beleegyezését és főpásztori áldását a kath. tanítók nagygyűlésére. Valamint kérni fogja azt is, hogy a püspöki kar körlevélileg hívja fel a ft. esperesek és espereskerületi tanítók figyelmét a kath. tanítók nagygyűlésére és annak tárgyaira. A memorandum elkészítésével Cenner Lajos és Gyürky Ödön jegyzők bizatnak meg.

Az értekezlet második tárgyát a kath. tanítók árvaházának és menedékházának ügye képezte, melyre vonatkozólag, miután elnök bejelent, hogy az eddigi gyűjtés eredménye meghaladja az 1000 frtot, a bizottság több czélszerű intézkedést hozott. A bizottság a legközelebbi napokban ismét ülést tart.

Ingyenes oktatás.

Míg a főváros tanácsa csak a napokban vetett el egy indítványt, mely a népokolákban a tandíj eltörlését akarta kimondani, addig Németország fiatal császára az ingyenes oktatást egész országában, törvényhozással akarja érvényre emelni. Mint a legutóbbi trónbeszédbe olvassuk ugyanis, — mely a porosz országgyűlést megnyitottam ár nemsokára — törvényhozás elé fog kerülni ez a kérdés: az ingyenes népoktatás kérdésnek rendezése az egész országban.

A tervezésen kívül ugyan még semmi egyéb sem került a nyilvánosság elé, erre a dologra vonatkozólag de így is nagy kíváncsisággal nézünk az oktatás ügy eme kérdésének nagy mely lényegében a katholikus nevelés alve, és vármánya, mikénti rendezése elé.

TÁRCZA.

Rovalvezető: Dr. Kontár Béla.

Rajzok a középkori magyar városok életéből.

(Vége.)

Tudjuk, hogy a lovagkorban, az egyes lovagok túlkapása ellen az egyház a Pax Deit, Isten békéjét, majd a Treuga Deit létesíté, melynek értelmében szerda estétől hétfő reggelig, minden viaskodásnak szünetelnie kellett. Ennek nyomát városainkban is megtaláljuk. Itt azonban Burgfriede, Stadtfriede, sőt Kaiserfriede néven szerepel s arra szorítkozik, hogy egy és ugyanazon városok polgárai között a békés egyetértést fontartsa:*) mert a fegyverviselés módját meghatározta, s egyebek között a welsi és magyar kések viselését tiltotta.

A menedékjogot Heimsuchung-nak neveztek. Büntették azt, ki a város nyilvános utczáin zenebonát idézett elő, de sokkal szigorúbban büntették azokat, kik a polgárok lakóhelyét keresték fel, hogy elleneiket ott megtámadják. Saját házában a támadót mindenki büntetlenül felkonezsolhatta. *) A szerkesztőknek és journalistáknak tehát, ha egyáltalában a társadalomnak és ma hatalmaskodó osztálya létezett volna, akkortájtban kényelmesebb dolguk leendett, mint van ma, az úgynevezett „becsület kérdés” idejében.

A tűzrendőrség szervezve volt városainkban már e korban is. Minden városban tűzjelző állomások voltak, melyeken a polgárok felváltva teljesíték az őrszolgálatot. És be kell vallanunk, hogy ámbár nem rendelkeztek oly tökéletes oltó eszközökkel, mint mi ma, s ámbár tűzoltóik aranyos egyenruhájában gyönyörködniök nem lehetett s a fényes sisakokon nem lengethetett a szél bütszke lófarkat, egyszerűen azért, mert se egyenruhájuk, se sisakjuk nem volt, azért mégsem esett meg rajtuk soha az, mi állítólag nemrég egy felső vidéki város tűzoltóival történt, hogy, nagy sietségökben, — otthon felejtették a tűzi puskát. A középkor városaiiban, mint évkönyveikből olvassuk, gyakran pusztított a veszélyes elem s hogy mi ma mégis gyönyörködhetünk régi polgár társaink kezeinek nem egy alkotásában, azért köszönetet, első sorban, ez egyenruhátlan és sisaktalan tűzrendőröknek kell szavaznunk.

Középkori városaink fejlett védelmi rendszerrel bírtak. Erős falak, árkok és sánczok védték a városokat s a katonakötelezettség a népfelkelés alapján volt szervezve. Voltak azért azonban fizetett zsoldosai ügyöntők, voltak állandó polgárőrségeik s lövészegyesületeik, melyeknek romjait az ó-budai bűnei alkalmával ma is megbámulhatjuk a Bürgergarde kék pantallonos, zöld atillás s tűzkövű fegyverekkel lövöldöző tagjaiban, vagy a Nép-színház színpadán felvonulni szokott — veteránokban.

A városok erős hadiszervezete, e korban, igen indokolt is volt. A város soha sem lehetett biztonságban, mikor vetődik falai alá egy-egy portyázó csapat. Kivált a husszita mozgalmak idejében. Bártfa város jegyzőkönyveiben olvassuk, hogy 1457-ben a cseh martalócok 400 arany vérdíjat követeltek a várostól 4 nemes társuknak kivégeztetéséért, kiket a tanács semmirekellő rablóknak deklarált. Követelésük jogosságát bizonyú fenyegetésekkel támogaták. E fenyegetések illusztrálásait kivált a szepesi városok ítszkös romjai, a zárakból és templomokból előtörtő lángok képezték.

Igen tévednénk Önök t. Hölgyeim és Uraim, ha azt hinnék, hogy bevándorlott sváb és szász atyáinkfiai csupán a Schwabenspiegelben és a Sachsenspiegelben lerakott pedanteriát hozták magukkal. Távolról sem. Nem felejtették őket otthon a közmondásos Gemüthlichkeiten ot sem.

Ugyanazon jegyzőkönyvekbe, melyekből a fentebb elősorolt könyörtelen s túlszigorú ítéleteket, fejvesztéseket és akasztásokat böngeztük ki, írta be a város egyik jegyzője szerelmi bánatát, a következő ékes német rigmusokba szedve:

1. Ich wil es immer klagen got
das mich also missegaung hot,
von meynen libesten frawen.

*) V. ö. Demkó i. h. 45. s. köv. II.

*) Lásd m. f.

2. Dy meyn herze gefangen hot,
und meyn genüthe geschwechet hot,
Mit alzugrosser libe.
3. An iren tot erkenne ich allwor
Das das sprichwort ist gar wor
Das dy lewte sprechen.
4. Lange kleyder und korzer mut
Domete seyn dy frawen behut
Der selby ist sy eine.
5. Ich hatte aber eyn eyd geschworen
Si solde mich nymer han vorkom
Di selbe dy ich meyne.
6. Sunder do in liber qualen
Do muste ich armer geselle von dan
Das muste Gott erbarmen.

(Bártfa város 1436-iki jegyzőkönyve.)¹⁾

Magukkal hozták németjeink sörös kancsóikat is. A XV. században Pannonia virányos téreit mindenfelé bekormosították ama füstgomolyok, melyek sűrűn tüntek elő a sűrűző házak kéményeiből. A komlósör nyomára nem akadtam ugyan, de annál nagyobb mennyiségben gyártották e híg levét árpából és búzából. *) Ismerték és élvezték a márcziusi sört is, és pedig jócskán, a minek szomorú bizonyítékát liferálta az utóvilág részére 1590-ben Wallenschlager János Gáspár uram ő kigyelme, ki a márcziusi sörtől le-részedve, egy hölgyvel szemben oly udvariasságára vetemedett, a mely a Sachsenspiegel józan erkölcsi fogalmai szerint, gúndörhajú fejébe került. *)

A tisztaságnak nagy barátai voltak. S ha nem is mosakodtak mohomedán szokásra kétszer naponként, hetenkint egyszer bizony megfürdöttek, vagy otthon házi kádjaikban, vagy a nem túlságos komforttal berendezett közfürdőkben. E tekintetben annyira mentek, hogy a város alantass alkalmazottjainak és szegényeinek, hetenként kijárt az obligált fürdőpénz, így oldva meg az ingyenfürdők népszerű kérdését. *)

Úgy nyilvános mulatságaikat, mint családi ünnepeiket zaj és fesztelenség jellemzé. A sör mellett, sűrűn itták a hegylevét is, melynek árát — előleges kóstolás alapján — mindenkor a tanács határozta meg. A bormérés joga a polgárokat illette, kik ha új hordót ütöttek csapra, azt Hétfő reggeltől Csütörtök estig tartóztak bejelenteni. Voltak e mellett azonban professzionatus korcsárosaik is, kiket Schenker-eknek, vagy Leikop-oknak és Leitgeb-eknek neveztek. Általános szabály volt, hogy a csapláros a vendégeknek a csap alól friss és ne a kancsóban állott bort mérjen. Érdekes Selmezbánya városi tanácsának rendelete, melyet a hodrusbányai korcsárosokhoz intézett. A korcsáros — úgymond e rendelet — ne tartson mindig új, a kiszolgáláshoz nem értő fiúkat és ne üljön oly sokat a felesége mellett, hanem gondosabban ügyeljen a pinczére. *)

Mulatságaik leginkább testedző tornajátékokból, tánczból, trétás páros viaskodásokból, társasjátékokból állottak. Nagy szerep jutott a medvetánczolatoknak is, kiket rendszeren a város fizetett. Körmözbányán 1450. okt. ötödikén Dániel uram egy forintot kapott a várostól, das her gebén hot dem playfer mit dem bern. *)

Jútszották-e vajjon a nemzeti csöndest, azt nem tudom. De annyi tény, hogy csaknem minden város törvénykönyvében vannak paragrafusok, melyek a hazard játékok és a hamis játékosok büntetéséről szólnak. A kugli versenyek, e manup divatos jószágok, lehetetlenül voltak téve, mert a kuglizás meg volt ugyan engedve, de csak — hozomra. A kozzka, kártya és ostábla indexbe voltak téve. Tiltva voltak, jobban mint most.

Sok szép és érdekes dolgot lehetne még mondani — kivált Demkó Kálmán hitsorsosunk kutatásai alapján — városaink életéről, a Bürgerfraw-ok és a szőke német Maid-ok ruházatáról, szobáik egyszerűségeiről, mégis diszes berendezéséről, sajátos német

*) Myskovszky. 108. l.

*) Fejérpataky László. Magy. városok régi számadás könyvei. 213. 226. és 322. ll.

*) Myskovszky. i. h. Bártfa jegyz. 98. l.

*) Fejérpataky f. i. h. 661. 321. 340. 386. 601. ll.

*) V. ö. Demkó i. h. 190. s. köv.

*) Fejérpataky f. i. h. 644. l.

étkezésükről. Igen ám, csak hogy egy nagy baj van. A középkori városokban is megvolt — sajnos — a záróra és a sperrgeld.

Kilenc órakor este megszólalt a Wein-Bier-Wacht-Feuer-Raths-Bürgerlocke néven ismert harang. A kapuk bezárultak, a kormcsák kiürültek, minden polgár hazasietett s beállott a csend, melyet csak az örök egyhangú lépteinek kopogása, az őrtülkök harsónája s hajnal tájban az éber kakasok fülsiketítő danája tört meg.

A város utcái világítva nem voltak. A város atyák e tekintetben úgy gondolkoztak, mint a hogy nem is olyan rég a főváros egyik kerületének bélcsei: Abends sind nur die Lumpen nicht zu Hause. Ezekre pedig kár fogyasztani a drága világító szert.

Ha kinek mégis dolga akadt az utcán zár óra után is, az csak lámpával mehetett. A lámpa nélkül előlalták a város börtönében pillanták meg Auróra rózsás ujjainak hegyét. Egy általjában a záróra szigorú ellenőrzés alatt állott s ki azt meg nem tartotta tetemes bírságnak, s p e r g e l d n e k, fizetésére lón szorítva.

Ily szigorú rendszabályok mellett, kivált mivel tudjuk, hogy a városi tanács személyválogatást nem ismert, mit tehetünk egyebet, minthogy — nyugodalmas, csendes jóéjszakát kívánjunk egymásnak — a viszontlátásig.

De gustibus ...

hány ház, annyi szokás. Ház pedig van elég, de azért én evvel a mondással még sem vagyok megelégedve. Mert nem engedhetem meg, hogy csak a házi uraknak legyen meg ez a privilegiumuk, hogy külön szokásaik legyenek. Másrészt igaz ugyan, hogy nekik lehetnek olyan szokásaik, a miket más közönséges halandónak csak nézni lehet szokása; tesszem azt az Andrássy úton végig equipázozni. — De hát ha ennyire nem is viheti minden ember, legyen meg mindegyikünknek legalább az az örmere, hogy más, apróbb dolgainkban saját szokásaink lehessenek.

Leginkább pedig izlés dolgában. Egyébiránt — hála a háziurak engedékenységének — ez meg is van. Mikor pedig az izlésről beszélnek, ne tessék mindjárt a vöröshagymára és a húsos fuzekakra gondolni. Van elég más dolog a világon, a miben az embereknek különböző izlésük lehet. Mivel pedig akkor, mikor a húsos fuzekak kérdését mellőztém, már elárultam, hogy prózai izlésekkel most egyáltalán nem foglalkozom, természetes, hogy a divat változandóságai ellen is hallgatással tintetünk.

Minő izlés lesz tehát az, a melyet tollhegyre veszünk, ha az éltözetek, sőt a konyha delectamentumairól csak foghegyről beszélünk? — Az italok talán? Ezek sem, hájár az italok közt való izeskedés, vagy inkább izetlenkedés már átmenetet képez a szellemi élvezet birodalmába. Az ártatlan viz, az még nem; de a szeszes italok. Ezeknek kedvelése ugyanis spiritizmus. És ki tagadhatná, hogy a spiritizmus a szellemi világhoz tartozik?!

Eljutottunk tehát végre oda, a miről beszélni akarunk: a szellemi élvezetekben való különféle izlésekhez. És most: bandája válogatja. A regényirodalom legújabb irányáról beszéljünk, vagy a lyrai költsézet mai állapotát tegyük szóvá? A szinművek tökéletességének kellékeiről, avagy az essay írásról legyen a discursus? Egyikről sem. Ne sutor ultra crepidam. Maradjunk az egyházi ügyek, az egyházi közlendőik mellett.

A prédikációkról fog a nóta szólni. Nem arról, hogy miképen kell prédikálni — ez nem lehet az én czéлом és nem lehet a tárcza czéja. Csak azt konstatalom, hogy ha valamire, a prédikációkra áll az elv: de gustibus non est disputandum. A prédikáció czéja egyes-egyedül a hatás. Ne tessék félreérteni, nem a külső hatást, az u. n. hatásadászatot értem, hanem a belső hatást. Az a legjobb szónoklat, amely után az emberek azt teszik, amit a szónok a lelkükre kötött. Ilyen értelemben mondtam, hogy az egyházi szónoklatnak csak egy czéja van: a hatás. Ennek elérésére a legelső kellék az Isten malasztja. De szükséges ám itt az opus operantis is! A szónoknak is a maga részéről rajta kell lennie, hogy minél jobb eszközevé váljék az Isten malasztjának. — Mint mindenben, úgy itt is nagyrészt a gyakorlat teszi a mestert. Hosszú gyakorlat alapján a jó egyházi szónokok bizonyos fesztelenséget és

bizonyos egyéni sajátzserőséget tesznek magukévá, a melylyel ők nagyon jól beszélnek, de ami egy másiknak talán rosszul áll. Téves dolog azt hinni, hogy a jó prédikálásnak bizonyos megkövült szabályai vannak, melyeket feltétlenül és mindn körülmények között követni kell. Az áll, hogy a szónoklat általános szabályai itt is mérvadóak, de némely híres szónokok sajátosságait vaktában követni, öreg hiba volna. Egy vagy más különös szokás egyiket híres prédikátorra teheti, mivel hangjához, egyéniségéhez, természetéhez illik, egy másikat ellenben ugyanaz a szokás neveltségessé tehet. Ismeretes eset idevágólag az, midőn egy roppant természetű, ágyú-dörgéshangú prédikátor az utolsó iteletről való beszédjét úgy kezdte, hogy a szószékre lépéven, pillanatnyi csend után hirtelen mennydörgésszerű fülrepezítő hangon felkiáltott: berrdó! úgy, hogy a hallgatóság megreszkett a hirtelen ijedségtől és rettegve nézett az óriás beszélőre, ki így folytatta: ugye megijedtetek?! pedig ez csak közönséges emberi hang volt. Hogy fogtok még reszketni az utolsó itélet harsónájára! stb. Hallotta ezt egy cingár természetű, czérna hangú káplánka, s elhatározta, hogy követni fogja a hatáseltézet eme kitünő módját. Legközelebbi alkalommal ő is elkezdte cizcizogó hangjával: beerrdó! Hogy mi lett az eredmény, elképzelhetjük. — A prédikálásnál azért mindeki oly szokásokat vegyen fel, oly hang-és taglejtéseket használjon, melyek személyi tulajdonaival meg-egyeznek. De még így sem fejeztem ki magamat elég jól. Ne vegyen fel senki szokásokat, azok mindig rosszak lesznek, mivel nem természetesek. Az a hanglejtés, az a gesztikuláció a legjobb, a mely magától jön, hogy úgy mondjuk a lélekből, a szívből ered. Ki nem érzi amit beszél, jó szónok nem lehet.

Egyébiránt soha sem tudja az ember, hogy mivel hat. Némely szónoknak olyan rendes közönsége van, hogy el nem mulasztanak egy szavát sem, egy beszédét sem. Tetszik nekik a modora, a fellépése. Egyiknek ez, másnak az köti le benne figyelmét. De azért ne ringassa magát senki hiú álmokban, ha talán van egy-egy biztos embere, a ki minden prédikációján ott van. Intó például szolgáljon, amit mondanék vagyok: már két esztendeje jár beszédeimre egy vézna, csontos, kis fekete bajszerű fiatal ember: ott áll mindig a harmadik pad szélén, jobbról. Szemei állandóan a szószékre irányulvák — annyira ott van minden beszédemen, hogy nélküle talán már el sem tudnám képzelni a jobboldali harmadik padot. Erről az emberről a minap megtudtam, hogy egy szót sem tud magyarul. Ez aztán hidegvíz kúra! Máskor pedig, mikor az ember önmaga nincs megelégedve a beszéddel, oda jönnek hozzá gratulálni. És mi minden tetszik meg egyik-másiknak! Az ember igazán nem tudja, hogy miképen beszéljen.

A nagybőjti időben Úrnok elíteltetéséről szónokolt egy káplán. Beszéd után sírva jön hozzá egy anyóka: Tisztelendő Úr, ma olyan gyönyörűségesen beszélt, hogy még most is sírom kell. — És mi tetszett benne magának legjobban? — Még soha sem hallottam olyan szépen kiáltani: Barabás, Barabás! még a szívem is fáj belé, olyan szépen mondta. — Egy hitoktató a szegények iránti jószívűségéről prédikált s az is előfordult benne, hogy a szegény ember is néz a jó szándéokra és jobb szereti, ha valaki p. r. krajczárt ad neki s a mellett szíves hozzá, kérdezősködik bajáról mintha más egy forintot ad is s a mellett dőlőfösen rárivall: no most menjen. Templom után egy szegény ember csatlakozik hozzá s nagy halálkodással köszöni a szegények érdekében tartott gyönyörű, aranyos szájú beszédet. „Különösen azt olyan szépségesen mondta a tisztelendő úr: na, most menjen!” — Egy másiknak az tetszett egy-beszédben legjobban, hogy: most elvégeztük az első részt, térjünk át a másodikra.

Igy hát soha sem tudja az ember, mivel kelt hatást. De azt se tudja, hogy a hatás miben nyilatkozik. Nekem pl. a rendes hallgatóságomhoz tartoznak — s azt hiszem mindenkinek — az első padok tiszteletreméltó matrózai. Ezek minden beszédem alatt többszörösen bölintgatnak fejekkel. Sobasem tudom, hogy a mondottakat helyeslik-e, avagy alszanak? — Prédikáció végén Pesten a nép „Isten fizesse meg”-et szokott mondani. Ez jó kritérium volna megtudni, hogy tetszett-e a prédikáció. Mert mi természetesebb, mint hogy annál hangosabb lesz, az „Isten fizesse meg” minél szöbnekk találta a prédikációt. De a tapasztalat gyakran mást bizonyít. Sok helyen ez a köszönés annál hangosabb, minél hangosabban mondta a szónok az utolsó ament. S ebben van egy kis pszichologia is, amennyiben a dolog összefügg az előbb említett bölintgató anyókákkal. Sapientis sat.

Mivel pedig nincs ember, ki magát többé-kevésbé sapiensnek ne tartaná, elég lesz a csevegésből is. Cenner Lajos.

Magyar fém- és lámpa-áru-gyár

részvénytársaság. Budapest-Kőbánya.

Egyetlen lámpagyár Magyarországon.

Dús és izletes választék

Petroleum-lámpákból

a legkedveltebb és legcélszerűbb szerkezetű égőkkel
2—150 gyertyaerővel

a legolcsóbb gyári árakon

„KIRÁLY OLAJ”

Biztonsági petroleum, szintelen, szagtalan és robbanhatlan
legnagyobb világítóerővel,

„KIRÁLY-OLAJ”

csakis a magyar lámpagyár részére gyártatik
és egyedül csakis ennek saját raktáraiban
kapható.

Raktárak Budapesten:

V. kerület, Gizella-tér 1. szám alatt (Haas-palotában.)

VI. kerület, Király-utca sarkán, és Teréz-körút 1a. szám alatt.

X. kerület, Kőbánya, Jászberényi-út.

Megrendelések Budapesten bérmentve a hához szállítatnak.

A legjobban ajánlható az egyedüli Karlsbadi czipő-raktár.

Különösen kényes és érzékeny lábakra a nemez és bőrből
készült és parafa talpalású czipők urak és nők részére.

GAJÁRI DEZSŐ

BUDAPEST, V. Dorottya-utca 8. szám.

Egyházi Értesítő.

Magyarország püspöki kara, S a m a s s a érsek kivételével, teljes számban gyűlt egybe a herceggprimás palotájában konferenciára. Az elkeresztelesek voltak napirenden. Magáról a konferenciáról semmi biztos hír sem szivárgott ki; de ha Szapáry gróf kétszeres látogatását a bécsi audienciájával kombináljuk a figyelembe vesszük a főrendeknél kilátásba helyezett akció elmaradását, ama következtetésre kell jönnünk, hogy az apostoli király megnyugtató közbelépése a békés megoldást lehetővé tette.

A pápa ő Szentegének választát az ismeretes februári rendeltetere vonatkozólag, a M. Állam eddigki nem derített módon, de mindenesetre némi indiskrezióval kezébe kerítette és kiadta. A mint előre látható volt, a Szentegés atya azon értelemben nyilatkozott, a mely értelemben vannak szövegeze Magyarország papságának nagyszámú kérvényei.

A Sz. László Társulat e hó 10-én tartotta évi közgyűlését, melyen Schlauch püspök úr ismét egy remek beszédet mondott el. Robitsek dr. ur a titkári jelentést. Wenzel vice-rektor úr a pénztári olvasta fel a gyűlés véget ért.

A nyitrai papnevelőben e hó 7-én Sz. Ferenc tiszteletére sikerült ünnepély volt, mely kivált Franciscy Lajos dr. úr buzgalma hirdeti.

Darocca Angelikát kiről csodás dolgok híre van elterjedve, jelesen, hogy több éven át sem nem eszik sem nem iszik, hogy rendes tartózkodási helyéről hírtelen s megérthetetlen módon eltűnik, — a trienti püspök rendeletéből úgy az egyházi mint a világi egyéneknek tilos meglátogatni, mert az egyházi vizsgálat a csodák természete fölül lehetetlenné lett.

Rómában újból megrabolták a sz. Szűz egy kegyképének díszítését. A kép S. Andrea dei Frati templomában van, s annak oltára előtt tért meg Ratisbonnra.

A kath. egyletek küldöttségei Berlinben 4000-re menő közönség előtt gyűlést tartottak, melyben a legkitűnőbb szónokok remek beszédekkel járultak a kath. meggyőződés szilárdításához.

A szerzetesek visszahívása ellen a német protestans községek tömegesen kérvényeznek.

Krisztániában nagy mozgalmat keltettek P. Scheer konferenciái, melyeket a ministerek, tudósok, hercegek is sűrűn látogattak. Most tömegesen térnek át a prot. vallásuk a kath. hitre.

Júdás van a szomszéd országban is. Alsóausztria tartományi gyűlésétől egy szabadkőműves a »Zukunft« egylet gyermekintézetében működő felekezetenélküli tanító javára segélyt kért. A névszerinti szavazásban H. A. melki apát a segély megadása mellett szót.

A Würtenbergi kath. nagygyűlés Ulmban. Kitoró lelkesedés és sóvárgó vágy fogja el a magyar kath. szívet, valahányszor kath. nagygyűlésről hall s hasonló lesz ama kalitba zárt madárhoz, mely társait a felhők közt szabadon szebb hazában repdesni látja, azon szárnyaszegett sasához, mely testvérét a villám és vihar tárnáján túl látja csapongani, míg őn maga télenségre van kárhoztatva. — Nov. 23- és 24-én Ulmban 18000 katolikus gyűlt egybe a legmagasabb

FRIEDL HUBERT

hirdetés-felvételi irodája kath. lapok és folyóiratok számára
Bécs, V. Matzleinsdorferstrasse 7. sz. a.
 van egyedül és kizárólagosan jogosítva úgy az osztrák-magyar monarchia, mint egész Európából és Amerikából e lapok számára hirdetőket felvenni.
 A szövegnek fogalmazása, a hirdetések legzélszerűbb elhelyezése, valamint a Cliché (galvanos) beszerzése — a beszerzési áron — a legpontosabban teljesítetik.

Zum goldenen Reichsapfel.

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár Bécsben.

(I. Bezirk, Singerstrasse 15)

Vértisztító labdacok, ezelőtt Egyetemes labdacok

néven, régismert, gyengéden feloldó háziszser.

Ezen labdacokból: 1 doboz ára 15 labdacossal 21 kr.; 1 takeres 6 dobbal 1 frt 05 kr. utánvétellel bérmentetlenül 1 frt 10 kr.

Ha a pénz előre beküldetik, úgy 1 takeres ára bérmentve 1 frt 25 kr., 2 takeres 2 frt 30 kr., 3 takeres 3 frt 35 kr., 4 takeres 4 frt 40 kr., 5 takeres 5 frt 20 kr., 10 takeres 9 frt 20 kr. (Egy takeresnél kevesebb nem küldhető.)

Sziveskedjék határozottan PSERHOFER J.-féle vértisztító labdacokat kérni s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban Pserhofer J. névalírással és pedig veres nyomásban legyen ellátva.

Fagy-balszam, PSERHOFER J.-tól 1 tégely 40 kr., bérmentesen szállítással 65 kr.

Keskeny utifü-nedv, 1 palack 50 kr.

Amerikai kösvény-kenőcs, 1 frt 20 kr.

Por, láb izzadás ellen, Egy doboz ára 50 kr., bérmentesen szállítással 75 kr.

Golyva-balszam, 1 üveges 40 kr., bérmentesen szállítással 65 kr.

Élet-essencia (prágai cseppek), 1 kis üveges 40 kr., 22 kr.

Angol csodabalszam, 1 üveges 50 kr.

Az itt felsorolt készítményeken kívül, mindazon bel- és külföldi gyógyászati különlegességek raktáron vannak, melyek a lapok hirdetési rovatában felsorolva, az esetleg raktáron nem levő cikkek pedig kivételre pontosan s legújtanysabban beszereztetik.

Postai küldemények, az összeg beküldésével, vagy nagyobb megrendelések utánvétel mellett a leggyorsabban eszközöltenek.

A pénz előleges beküldésével (legzélszerűbben postautalvány mellett) a viteldíj sokkal kevesebbe kerül mint az utánvételes szállítással.

RIFESSER JÓZSEF

fa-szobrász és bajor királyi udvari-szállító

kath. műintézet. St Ulrich — Grödenben (Tiroi.)

Készít: azent szobrokat, feszületeket, keresztutakat, oltárokat, aszónéseket, kereszteselö medencsüket stb stb bármily minta és rajz után, olajba foglalva, megfelelő aranyozással a következő árért:

		aszent szobrok						
Ctmtr.	50,	70,	90,	100,	120,	140,	180,	200
o. é. frt.	20,	24,	29,	35	50,	68,	112,	150

		Feszületek: (kereszt és egyéb hozzátartozók nélkül)							
Ctmtr.	30,	50,	70,	90,	100,	130,	150,	170,	200,
o. é. frt.	4,	7,	10,	17,	20,	40,	70,	92,	140

A szobrok és feszületek művészes kiviteléért kezeskedem, és a nemtszó tárgyakat a f. papságtól, — minden kártérítés igénye nélkül — visszaveszem.

Az intérci munkaképességét és a szállított tárgyakkall megelégedést igazoló több száz bizonyítvány áll rendelkezésemre.

nemesi és a legegyszerűbb póri osztályból egyaránt. A gyűlés elnöke, Rechberg-Rothenthal von Ottó, alelnöke Probst Rudolf volt. Untersee a szociáldemokraczia, dr. Hiene a vallás nélküli iskolák ellen harcoltak. Ez utóbbi többi között mondá: »Ha fellépünk a vallás-talan iskolák ellen, azzal Istent, királyt és hazáért harcolunk.« Gösser a kath. sajtó feladatáról s az ellenséges lapok kiszorításáról, a színt nem valós pártatlan lapok megvetéséről beszélt. Felkesedéssel fogadták Gröber képviselőt, ki egy óráig tartó beszédében a szerzesrendek visszahívása mellett küzdött, megjegyezvén, hogy a szociáldemokratizmus legyőzése legalkalmasabb harczosok a szerzesek. Végre a pápa gyűltelenségének követelése, kath. egyletek alapításának ajánlása után, a pápa, császár és király kitoró eljenzésével, az impozáns gyűlés szétoszlott.

kath. könyvpiaze.

A plébániai anyakönyvekről. Irta dr. Aschenbrier Antal ny. r. e. tanár. Megrendelhető szezonál: VIII. ker. Sándor-utca 36. sz. Ára 1 frt.

Üdvöslég Mária című igen sikerült imakönyvnek harmadik kiadása már megjelent. Megrendelhető Dr. Walter Gyula urnál Esztergomban. — Finom angolvásznon kötésben, egyszerűbb díszítéssel 80 krajczár, rendkívül gazdag tábla-aranyozással és arany metszettel 1 frt 20 kr.; francia minták után készült egyszerűbb bőrkötésben vörösmetszéssel 2 frt, gazdag tábla-aranyozással és arany metszettel 2 frt 50 kr.; a legelőkelőbb kiállításban pedig 3 frt.

Dr. Kontúr Béla. Hegymögül. Elbeszélések és rajzok. Hunyady Mátyás intéz. 1889. Ára 1.10 kr.

Dr. Kontúr Béla. Orgonaa g. Költemények. Hunyady Mátyás int. Ára 1.10 kr. Mindkettő bérmentve lesz megküldve.

A Megváltó. — Irta dr. Buza Sándor. Ezen 20 nagy nyomott ivnyi tartalmú, 27 szép képpel díszített s a 2-ik kiadással összesen már 8500 példányban megjelent könyv a zstírás és több jeles kuttó nyomán az üdvözítő Jézus Krisztusnak egész földi életét népies modorban és történelmi sorrendben adja elő. Kedves és hasznos olvasmányul szolgál a könyv különösen a ker. családoknak. Kedvezményes ára: a fűzött példányoknak 50 kr.; fűlvásznonkötésűnek 70 kr. a díszkötésűnek 90 kr. — a jövedelem-ből öz afrikai zámbezi missió segélyeztetik. Megrendelhető a Jézus-társaság atyák Convictusában, Szatmárt.

Karácsonyi Képes-könyv, jó gyermekek számára. Ezt a 15. rendkívül szép színes képből álló díszművet már 1888-ban kiadta az esztergomi növendék-papság egyház-irodalmi iskolája, 1000 példányban. A nagy tetszéssel fogadott művet, most a Szent-István-Társulat új szöveggel kiadta 5000 példányban. Rendkívül kedves árándékkönyv. Ára 1 frt 20 kr.

Kath. Egyházi Szóoklattanra hirt előfizetést Kudóra János plébános Hont-Vísten. Ára 1 frt 50 kr. lesz. A jeles műre előre is felhívjuk a figyelmet.

A közelgő szent ünnepek alkalmából ajánljuk Babik József Ünnepe egyházi beszédeit. Ár-fűze 1 frt 80 kr. — Csinos vászonkötésben 2 frt. — Együttel nála (Egerbeu, lyceum) megrendelhetők még: A

Bernardi Vincze

mű- és templomi asztalos-telep-tulajdonos, St.-Ulrich-Gröden. (Tirol.)

Tisztelettel figyelmebe ajánlja a ft. papságnak, a kegyuraságoknak, és a templomok jötevőinek: általánosan ismert jóhírű intézetét; és ajánlja magát minden szakmájához tartozó megbízásoknak, u. m.

oltárok, barlangok, gyónó- és szószekek, szobrok

stb. stb. bármely modorban szabatos kivitelére.

Vázlatokat, rajzokat, költségvetéseket kívánatra kézzelggyel küldük, bérmentve.

Teljes megelegedést és legjut. árákat biztosítom. Egyszerűsítés végett igen kérem a levelezést németül.

Gebrüder Rieger

Wien Paris

ORGEL und Harmonium Fabrik

Jägerndorf ösf. Schles.

Ezen gyár rendkívül leszállított árákon szállit mindenmü templomi orgonákat és harmoniumokat, melyek hanguk szépsége és tartós szerkezetük által tünnek ki. A fizetés feltételei igen előnyösek. Árjegyzékek ingyen küldetnek.

Rövid 16 év alatt közel 300 kisebb, nagyobb orgona került ki mfhelyünkéből a mi leginkább bizonyítja annak pontosságát és megbízhatóságát.

Mecklenburgi nagyhercegi udvari orgonakészítő

Lachmayr János, Linz-Uhrfarban,

a linzi új székesegyház nagy orgonájának, továbbá Reichersberg, Seitenstetten alapítványi és több helyekeni orgonák készítője, ajánlja magát minden a szakmájához tartozó munkák és javítások pontos elkészítésére.

Rajzok és költségvetések kívánatra megküldetnek.

Gratzel Sándor

a főtiszt. kath. Papság bizományosa.
Bécs, I. Bauernmarkt 5.
Ajánlja különlegességeit u. m.
GUILLOU-féle (Párizs)

oszt. cs. és nagy kir. szabadalmazott

ÖRÖK-LÁMPA

készületek.

Ezen készülék az egyedüli, melyel 6—14-szer 24 óráig tartó egyaránt szépen s folyton égő »örök-ángot« nyerünk.

Az örök-lámpa készülék ára **2 frt 75 kr.** a szab. bél egy évi tartamra **1 frt 60 kr.** 1 kl. elsőrendű olaj **50 kr.**

1890 évi lámpa készülék olaj.
Külön a legjobb minőségű repceből sajtoltva, melyet erős kosárfonadéka helyezett kemény üvegedényekben raktározva — 17 kilós mennyiségben küldök szét.

Hogy a tartály nagy hidegben vagy melegeben szét ne pattanhasson, kell hogy m. e. 1 1/2 kiló olaj helye üresen maradjon.

17 kiló készülék olaj a	frt 8.50
Üvegedény hámozott fonadéka	frt 1.75
Üvegedény hámozatlan fonadéka	frt 1.45
Vasúthoz szállítás	frt — 30

Valodi méhviasz-gyertyák

(tisztaságáért 1000 frttal kezeskedem) kilója **2 frt 75 kr.** E kitünő méhviasz gyertyáim már többször vegyelemezettek. A vélelem mindig »teljesen tiszta méhviasz« volt.

Új kitünő templomi gyertya.

Eme gyertya a létező legjobb gyártmány, sem nem füstölög sem nem folyik le és nagyon szépen ég. 4—10-ig kilogrammonkint **1 frt 55 kr.** 10-től fölfelé **1 frt 50 kr.** küldöm szét.

Van darabonkint 1—5 kilóg, továbbá 1 kilóra 2, 3, 4, 6, 8, 12 és 16 drb.

Huvelti gyertyák méhviasszal és sebjelvényekkel 1 kiló **frt 1.80**

Viasz takercsek méhviasszal szolid és legfinomabb kivitelben, a legjobb anyagból 1/3, 1/2, 1/4 és 1/80 kilós súlyban. 1 kiló **frt 1.80**

Graaa incensz a alma nagyságú díszesen aranyozva, és egy ezüstözött tömjén-gomoly **frt 1.60**

Díszes oltári lámpák.

Akadémiai művészek rajzai után, kiváló szolid és művészes kivitelben bronz öntvényvel, dúsan aranyozva, **45 frt**

Nagy templomok számára **85 frt**

Tiszta öszhangzó C 4-es csengtyűk **6.50**

nagyobbak és finomabbak **8.50**

Ampolnák finom kristályból készö-rülve **1.50**

nagyobbak **1.80**

Tálca üvezüstből az ampolnákhöz **1.90**

Gyertyagyújtó benzinez **1.60**

1 meselyes üveg legtisztább benzín **45**

Új gyöntató lámpa, szilárd ércből pirosra fénnyezve vastag finomra készö-lvűt üveggel és mégis könnyű **3.80**

Laváló sekrestyébe nagy, erős ónbádoból faszínre fénnyezve. **4.50**

Díszes oltárszönyegek.

Ára hozzáadott anyagmennyiség szerinti számítattik, mintál bérmentve küldök — **Tapestri-Szönyegek** 86 centiméter széles méterje 2 frt 40 krig. — **Velour** szönyeg méterje 3 frt 50 kr. Ehez virágbordur méterje **1.40** és velour 2'10", Tapestry 1 frt 40 kr.

szenvedő Jézus győzelem-jelvényei. Nagyböjti beszéd-sorozat. 80 kr. — A magyar kath. egyházi énektörténete. 40 kr. — Mindezek — egyideig mérsékelt számú — sakramokért is.

Bölcseleti Folyóirat. Szerkeszti és kiadja Dr. Kiss János. Ára 5 frt.

Boromens. Kath. hitszónoklat havi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Horváth Lajos győr-újvárosi plébános Igen tartalmas és használható. Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Magyar Szemle. Egyetemes társadalmi és irodalmi folyóirat. Szerkeszti: Kaposi József. Megjelen minden vasárnap. Negyedévre 1.50 kr.

Népszemle. Szerkeszti és kiadja dr. Komlóssy Ferencz; kath. nevelésközpontú lap. Megjelen minden szombat. Ára negyedévre 1 frt.

Kalauz, a nevelő-oktatás terén. Kath. pedagógiai folyóirat. Szerkeszti és kiadja: Regéczy József. Főmunkatársak: Concilia Emil, Boromiszta István és Schulz Imre. Nagyszombat. Ára egy évre 2 frt.

Az Óranyal. képes gyermeklap. — A gondal szerkesztett gyermeklapocskát ajánljuk a katolikus szülők, tanítók és iskolaigazgatók figyelmébe. — Ára egész évre 80 kr., félévre 40 kr. Szerkesztő-kiadója: Weinger Ernő tanítóképző intézeti igazgató Győrött.

Keresztény Magyarország, jórinyú s jelesen szerkesztett politikai hetilap Ára 1 évre 4 frt. Szerkeszti: Clair Vilmos a kath. kör gazdája.

Népújág (egri) Szerkeszti Luga László Egerben. Sok évet megért kis politikai hetilap, melynél jobbat a nép számára még senki sem szerkesztett. Egy évre 2 frt.

Kath. Hittérjesztés Lapjai, rendkívül érdekesen és vonzóan szerkeszti Nagy István Nagyváradon. Ára 3 frt.

Közművelődés, az erdélyi irod. társulat közlönye. Ára 4 frt.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk igen f. olvasóinak a közelendő ünnepek és az új év alkalmából szinte szívóbb eredő ödvöskövéseket fejezzük ki. Adja Isten, hogy a jövő évben is a régi szeretettel viselteszünk egymás irántában.

Lapunk mai számához, karácsonyi ajándékként, tartalomjegyzéket csatoltunk.

Eperes. Mindenkinek tetszeni nem lehet. Meggyőződésünk, hogy lesz idő, melyben azt a vitát másképp téli meg. A strigonizmus vádjá ellenünk hangoztatva egyszerűen — nevelés. Hiszen mi voltunk azok, kik kezdettől fogva kárhoztattuk a partikularizmust. Lapunkból akár hány helyet idézhetnénk erre vonatkozólag s nem hisszük, hogy kegyed ugyanazt tehetné a maga álláspontja mellett. Fővárosizmus, ez igen is létezik, mert a mi meggyőződésünk az, hogy a helyes vérkeringésnek mindig a szívből kell kiindulnia. Igen sajnálunk, ha b. társaságát a jövőben nélkülözniük kellene, de ez nem ok arra, hogy elveinket feladjuk. Elveinkkel élünk és halunk. Ha tévedésben lennénk is, akkor is az utókor, ily eljárás mellett, azt a nekrológot mondja majd utánunk: becsületes volt.

STERNBURG ARMIN

hangszer-ipar

ca. kir. szabadalom tulajdonosa

Budapest, kerepesi-út 38-ik szám.

Legjobb minőségű harmonikumok.

Saját készítményű mindennemű Vonós-, verő-, fa- és rézfuvó-hangszerek s azok kellékei és alkatrészecskéinek nagyválasztékú raktára.

Mindennemű hangszerek javítása és kihangolása szakszerű pontossággal eszközöltetik.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.

Legújabb „Miniatur-Harmonikumok”

PANNONIA szálloda

Budapest, VIII., Kerepesi-út 7.

A magyar kir. államvasutak központi pályaudvara közelében. — a nemzeti és népszínház között. — Lóvonatu közlekedés, telefon hálózat, az újkor igényeinek megfelelőleg, újonnan és kényelmesen berendezve.

A főtisztelendő papság legkedveltebb szállója.

A számos arany-és bronzéremmel kitüntetett

üvegfestészeti utáztat

teljesen pótolja az üvegfestészetet.

Nyolczszáz különféle kép- és alampinta, rozsa, szegélyzetek stb. tartós színben.

☐ Kapható a magyar és társországi részére felállított egyedüli főraktárban:

GRADL F. ADOLF UTÓDA

papírkereskedésben BUDAPEST, IV., Hatvani-utca 18.

Ezen kitűnően sikerült ó-német vallásos- és genre-kép utáztatási lapok — a használati utasítás szerint — könnyen és tartósan feltepaszthatók mindenféle üvegtárgyra és változatos csoportosítással a legszebb ablakdiszítések adják.

Az utáztatok két ablaktábla közé illesztve vagy ablak alá téve, valamint verandákban alkalmazva a nap sugarait teljesen megóvják, a jutányos ár ca könnyed készítése folytán pedig bárki által is beszeresethetők.

VOGL ADOLF Innsbruckban

(TIROL)

ajánlja a ft. Papságnak és egyházi Előjáróságoknak

Templomi felszerelési műintézetét.

u. m. szent aszobrok- és Krisztusn testeknek — kitűnő színezéssel és minden nagyságban — valamint oltárok, szímszékek, karok, gyónószékek stb.-nek minden modorban művészi és izléses kivitelére; keresztútakat (stációképek) domborműben, valamint vászonra festve, továbbá

szent jászolyokat és szent sirokat.

Olajfestésű színléceképeket bármely testvérület részére stb. stb.

— Minden munka jótállás mellett készíttetik. —

Képes árjegyzékek — kívánatra — díj- és bérmentesen küldetnek.

Folytonos kiállítás:

Innsbruck, Margarethenplats 7.

Oltár terrazajzokat készüggel küldök.

Stáció inkábbat nagy meglekintos végeit, valamint részletekése is szállítottok

Róma, a pápai vaticáni jubileumi kiállításnál
kitüntetést nyert. 1888.

STUFLESSER FERDINAND

szobrász

ST. ULRICH-GRÖDEN (TIROL)

ajánlja saját telepén készített tárgyait u. m. **szobrokat, oltárokat, jászlakat, keresztűti dombormű- képeket** stb. stb. finoman csiszolva és aranyozva.

A fa-szobrok ára, legf. csiszolással.

Magasság. Cmtr. :	50,	60,	80,	100,	120,	140,	165,	180,	200,	225.
arany szegélyzettel frt.	14,	16,	23,	35,	50,	68,	94,	115,	160,	150.
gazdagon csiszolva frt.	18,	22,	32,	48,	68,	87,	122,	146,	180,	350.

Feszületek (kereszt nélkül).

Magasság. Cmtr. :	30,	40,	50,	63,	80,	100,	130,	160,	180,	200.
gazdagon csiszolva frt.	4,	5,	7,	10,	12,	20,	40,	70,	100,	125.

Szenttétek (Krisztustestek a nagyheti sz. sirhoz).

Hossza. Ctmtr :	80,	100,	120,	130,	140,	150,	160,	170,	180,	190,	200,	215,	225
gazd. csisznja. frt. :	19,	33,	48,	59,	65,	76,	84,	92,	105,	120,	140,	180,	200.

Minden általam készített munkaért jótalok.

Képes árjegyzékek — kívánatra — ingyen és bérmentve
Bizonnyvány t. Stufleser Ferdinánd szobrász úrnak St.-Ulrich-Gröden (Tirol)

Azon dombormű-keresztet, melyet ön hozzánk pontosan elszállított, a Jeru zsálemi Szent-Megváltóról nevezett kolostor- és plébánia-templom részére volt megrendelve. Ezen küldemény művészieskivitele és az alakok festői csoportosítása folytán általános meglegedésben részesült.

Mindenki, még a más hitfelekezetűek is dicsérték a magasztos szép kivitelt. Megjegyzendő miszerint a mű mély vallásos benyomást gyakorol általán minden szemléelőre, úgy, hogy nem csak a szerzetesek, de a barna arabok — kik saját nyelvükön napoként térdelve végzik áhíthatos imáikat e keresztet előtt, el vannak ragadtatva a hű és magasztos kivitelt felett, annyira, hogy vasárnapokon minden egyes Stációnál arabs szent énekeket énekelnek a hívők.

Fogadja mindezekért őszinte köszönetünk nyilvánítását, annyival is inkább, mert a műnek árát valóban olcsónak ismerjük el.

Ez alkalomból a szent Szeráfi — külön áldást küldjük önnek.
Jeruzsálem, 1890. márczius hó 12.

P. Jacobus de Castello M. Custos Terrae Sanctae.
(Sigillum P. Quard. Mont. Sione Cust. T. S.)

MIGSIK LAJOS

mézeskalácsos és viaszgyertya-öntő

Budapest, VII. Dohány-utca 31.

Üzletemben kapható legjobb minőségű, fehér és sárga viasz, viasztekeres, valamint szurok-fáklya, és legjobb viaszból készült fehér, sárga és barna szobapadló-máz és szobapadló-lakk.

*** Alapítottott 1793 ***

*** Alapítottott 1793 ***

Ifj. Giani Károly

templomi szövet, egyházi szerek, zászló és műhímzési gyáros
Bécs, VII. Westbahnstrasse 21.

ajánlja a ft. Papság beces figyelmebe tökéletesen stilszerű és művészies kiviteld egyházi szereit, mint: casulákat, dalmatikákat, pluvialékat, teljes ornátusokat, szertartási tárgyakat és zászlókat, azon tiszteletteljes kéréssel, miszerint gyártmányaim szives megrendelése esetében, egyedül a fent jelzett címet kegyeskedjenek használni, minthogy

— külön főrakárt —

nem tartok
Dús tartalma képes árjegyzékek díj- és bérmentesen küldetnek.

KOVALD PÉTER

mű-, selyem-festő és vegyészeti tisztító-intézet
BUDAPEST, gyár: VIII., Rökk Szilárd-utca 18.

Ajánlja magát selyemfestésre és miseruhák, dalmatikák, pluvialék, ornátusok, reverendák, címádák, kappák, mandulették, lelkeszi kaszövetből készült, legyen az himzett vagy sima. — Minden tárgy kívánatra egészben vagy szétfejtve festetik és tisztítatik. — A megbízások a legnagyobb pontossággal és elővigyázattal teljesíttetnek: mindazonáltal van eset reá, hogy a festendő tárgy nagyon toszlányos és avult, ez esetben a gyár szavatosságot nem vállalhat.

Szétfeszelt és szakadt tárgyak ügyesen kijavíttatnak.

Egyházi Értéftő.

A pápa ő Szentségének bécsi követe, Galimberti érsek, meglátogatta az ország bitoros hercegprímását. A látogatás nem birt oly jelleggel, mint azt egyes liberális lapok hirdették. Egyszerien, egy eléggé megkészt, udvarias látogatás volt.

Ő Szentségének egészségi állapotáról november 3-áról elég aggasztó hírek keltek lábra. Dr. Ceccarelli a legszelvsőbb határokig menő kíméletet ajánlott. Mint Rómából örömmel értesülünk e hírek, mint a lapok hírei oly sokszor és olyannyira, ismét túlzottak voltak, a mit eléggé bizonyít ama körülmény, hogy ő Szentsége e hó 11-én reggel 1 óraker a Sz. Péter templomban sz. misét mondott. A sz. misén a franciaországi zárandokok voltak jelen, kik annak végével élénk „éjjen a pápa- király“ kiáltásokban törtek ki. Elég olaszosan.

Az irridentisták legújabb Mentánában rendeztek egy kis hazafias tüntetést. Imbriani ez alkalommal a „megoldatlan tartományok“ nevében szözlött s kifejezte reményét, hogy majdan ha Triest visszacsatolásáról leendő szó egyetlen olasz sem fog a színtérről hiányozni. Hanem azért a hámas szövetség nálunk mégis szent és sérthetetlen.

Az olasz kormány ismét előbbre haladt a humanizmus terén. A szeplőtelen fogantatásról nevezett betegápoló szerzeteseket ugyanis a Santo Spirito kórházból, hol 32 évig voltak alkalmazva s ez idő alatt ragadós betegségeknek 50 rendtag lett áldozata, erőszakkal kiutasította. A rend főnöke Monti Lajos az Osservatore Romano-ban tiltakozó nyilatkozatot tett közzé. De hát a vallástalanság pusztájában mi más ez, mint elhaló, elhangzó kiáltás?

A tiszta evangéliom a minap ismét és újra blamálta magát. Ez magában véve nem is lenne oly feltűnő, ha épen oly dologról nem lenne szó, mely egykor a legnagyobb szálka volt drágalátos s szörnyűséges világosan látó szemekben. Egy nemrég tartott „zsinatjuk“, mint a Vaterland írja, visszaállította az egyházi kiközösítést s kimondotta, hogy a kiközösítettek jelekzet nélkülöknek tekintendők s mint ilyenekről minden egyházi szertartást meg kell tagadni. Ez ismét pozitív dolog a protestantizmusban s épen azért — catholicum. Csak előre, így lesz majd: egy akol és egy pásztor.

Az osztrák püspöki kar, a bécsi herceg érsek gyengélkedése miatt a prágai elnökele alatt, tanácskezsményt tartott, melynek tárgyát, mint a lapok szenzációs leleplezés gyanánt hirdetik: „égető egyházi kérdések“ képezték.

A százsz. katholicusok Heiligenstadban népes értekezletet tartottak e hó 13-án. Ez értekezletre, mint a

Alapított 1793. Alapított 1793.

IFJ. GIANI KÁROLY

templomi szövet, egyházi szerek, zászló és műhímzési gyáros Bécs, VII. Westbahnstrasse 21.

ajánlja a ft. Papság becses figyelmébe, tökéletesen stilszerű és művészi kivitelű egyházi szereit, mint: casulákat, dahmatikákat, pluvialékat, teljes ornátusokat, szertartási tárgyakat és zászlókat, azon tiszteletteljes kérelemmel, miszerint gyártmányaim szíves megrendelés esetében, egvedül a fent jelzett címet kegyeskedjenek használni, minthogy

külön főraktárt

nem tartok. — Dústartalmu képes árjegyzékek díj- és bérmentesen küldetek.

Gyors és biztos segítség gyomorbajok s azok következményei ellen.

Az egészség fentartására, az életnedvek s ennek folytán a vérnek tisztítására és tiszta állapotban való fentartására és a jó emésztés elősegítésére a legjobb s leghatásosabb szer a már is mindenütt ismeretes és kedvelt

életbalszam Dr. ROSA-tól.

Ezen életbalszam a legjobb a leggyógyhatásosb gyögyfűvekből a leggondosabban van készíve s különösen minden emésztési bajok, gyomorgöres, étvágyhiány, savanyús felhűfűgés, vertulások, aranyeres bajok stb. stb. ellen teljesen hathatósan bizonyul. Ily kitűnő hatásai következtében ezen életbalszam egy hebizonyult, megbízható háziszerevé lett a népek. Ara egy nagy üveggel 1 ft, kis üveggel 60 kr. Elíamerő iratok azrei bárkinél megkíntene végett rendelkezésre állnak.

Óvás! Hamisítások elkerülésé végett, mindenkit figyelmeztet, hogy az egvedül általam az eredeti utasítás szerint készített „Dr. ROSA-tól életbalszam“ minden üvegekenké kék burkba van csomagolva, melynek hosszoldalán „Dr. ROSA életbalszama s „fekete szíshoz“ címzett gyógyszerartból, FRAGNER B. Prága 205—III.“ német, cseh, magyar és francia nyelven olvasható. széles oldalain pedig az ide nyomott véjlegy látható.

Dr. ROSA életbalszama valódián kapható csak a készítő

FRAGNER B. •

VÉDJEGY. főraktárban, gyógyszerárt „a fekete szíshoz“ Prágában 205—III. BUDAPESTEN: Tarkó József úr gyógyszerésznél, Király-utca 12. sz. és Budai Emil úr városi gyógyszerártában a Városház-téren.

Az oszt.-magy. monarchia minden nagyobb gyógyszerártában van raktár ezen életbalszamból.

Ugyanott kapható:

„prágai általános házi-kenőcs“

több ezer halányilatorozattal elismert biztos gyógyszer mentendőké gyuladások, sebek és genyédések ellen. Ezen kenőcs biztos eredménnyel használható, a női emló gyuladásánál, a tej tepsedésénél s az emló megkeményedésénél szűleokor, kelevénynél, verdeganatoknál, genyes fakadékoknál, pokolvarnál, körönggöknél, az ugynevezett körömgörgöknél, élkeményedéseknél, felpuffadásoknál, mirigy-daganatoknál, szirdaganatoknál, érzékeny tagoknál stb. Minden gyuladást, daganatot, elkeményedést, felpuffadást a leggrövidebb idő alatt eltávolít: s ahol már genyédés mutatkozik, ott a daganatot leggrövidebb idő alatt fájdalom nélkül felszívja, kiérleli és kigyógyítja.

KAPHATÓ 25 ÉS 35 KRAJ CZAROS SZELENCZÉKBEN.

Óvás! Mintán a prágai általános házi-kenőcsöt készíve, sokszor utánozzák, mindenkit figyelmeztet, hogy az eredeti utasítás szerint csak nálam lesz készíve, s akkor valódi, ha a sárga orozelencz, melybe töltött, városi használati utasításokba (melyek 8 nyelven nyomták) és kék kartonba — melyen az ide nyomott véjlegy — burkolva van. HALLÁSI BALZSAM a leghebizonyultabb számtalan próbatát által legbízatosabbnak elismert szer a nehezhalás kigyógyítására s az egészet elvesztett hallási tehetőség visszanyerésére. — Egy üveg ára 1 ft.

Cs. és kir. szabadalmazott legnagyobb oszt.-magyar Harmonium, zongora és pianino gyár

LHOTA AL. HUGO.

központi fő-raktár

Bécs, III. a Rennweg és Salesianergasse sarkán 33. sz.

Ajánlja kiváló minőségű és legújabb szerkezetű hangszerreit, a legutányosabb árak mellett.

Részletfizetésre 6 évi jótállás mellett!

Képes árjegyzékek díj- és bérmentese!

A levelezést németül kérem.

Gratzel Sándor

mint a főfőtiszt, kath. Papság bizományaosa Bécs, I. Bauernmarkt 5.

1888. évi egyptomi tömjén.

- 4 3/4 kilós megrendelés posta-csomagban, bérmentese küldetik: I KI. I. legfin. átlátszó. illatos. 1.56 gyan. II. ún. fehér illatos. csepp-alaku 1.20 III. tiszta, jó illatú. morzsaa — 75

Teljesen tiszta méh-viaszgyertyák. Egy kilo 2 ft 75 kr. — (Valódiságukért 1000 frttal kezdesked.)

GUILLOU-féle (Páris) szab.

„Örök-lámpa“ szerkezetet.

Egyedül ezen szerkezetre érkejtük el, hogy 8—12-szer 24 órai időtartamra egyaránt szívesen egy lángot az eretükben megőrkítáts nélkül.

Az örök-lámpa szerkezet ár 2 ft 75 kr., szabadalmazott belé egy évig tartama 1 ft 60 kr., 1 kl. elsőrendű olaj 54 kr.

Az olajat egy évi szükséglet fedezésére külön e célra szajolt anyagból 16 1/2 kilós, szilárd üvegből készült s jól bedugaszolt tartályokban — kosárba es magolva — szállítom.

- 16 1/2 kilo olaj á 54 kr. 8.91 Az üveg kosárral 1.50 Szállítás a vasúthoz — 30

ÖSSZESEN: 10.71

KIHŰNŐ új templomi gyertya.

Ezen gyertya a legkínűnőbb műviassz gyártmány és csupán gyári áron szállítom. Használom a nyeredő utalék ára: — 4—10 kilónál 1 kilo 1.50 10 kilon felül 1 kilo 1.50

Diszes oltári lámpák.

- Ezen lámpák díszesen és tartósan készíveék s a busz anyagosa folytán igen illúsesek: minék következtében számtalan elísmérő nyilatkozat érkezik hozzám. Ara 45.— Nagy templomok számára: — ad részszel nagyobb alakban, gardagdon díszítve s dúsan anyagosa 85.— Pluhánia pecsétgyömök ruggyantából . . . 2.50 szentképpel és szíveggel 5.50 Tiszta ószhangzo-csenygyűk 6.50 Nagyokba és ínomabba 8.80 Gyertya-gyűjtő és elöltő starú 1.55 1 meszely Benzin üveggel — 45. Otoklon, nobel hallásnak számára a gyónásához valódi párisi készítmény Diszes, nagy, sekrestyébe való lavabó faszínre fényező 4.50 Kegeyes adomány-gyűjtő doboz, cínos látkastal 1.80 Finom városi gyapjú-poztók sekrestyás és minístráns-Bük számára méterje Kettős-színű damaat-stóla selyembordura 4.50 Gyónató kéri-lámpa, cínos könnyű alakban fényező, 4 vasúg kúszó-rútt üveggel 3.80

Diszes oltár-szönyegek

ára, a hozzáadott anyagmennyiség szerins számíttatik, mintát bérmentese küldök. Tapasztár-szönyegek 88 centiméter széle méterje 2 frttól 2 frt 40 kr.-ig. Velour hársnyó méterje 3 frt 50 kr. Ekhaz virágbordúr méterje á 1.40 és valeur 2.10, az összevearáért méterenkint 30 krt ísitetk a csak ennyit számítok.

A szabadalmazott lámpabélnék 1.60 krajczáros készpénshani megrendelés esetében, kérek még 10—30 krt póstabérre is utalványozni.

lasztásra jogosultak száma épen az idén 11.000-rel növekedett, a szavazók száma pedig ennek dacára 7000 apadt, akkor *Crispi* sokat hirdettet népszerűségéről kell fogalmat alkotnunk magunknak.

A lourdesi templom felszentelésére egybegyűlt francia püspökök feliratára a sz. Atya még aug. 17-én válaszolt: a választ azonban, melyben kiváltképen ama *szép egyetértést* emeli ki, mely a francia püspöki kart lelemzi. Richard biboros most tette közzé.

A Vatikán és Oroszország között — állítólag megegyezés jött létre az üresedésben levő püspökségek betöltésére vonatkozólag. Mindenesetre kívánatos dolog, de sajnos az orosz szavahihetőség mellett nélkülöz minden — garanciát.

Szerkesztői üzenetek.

Részvét. Köszönet mindazoknak, kik ez irányban becses sorakkal felkerestek. Egészségem türethet. Fejem betört ugyan, de azért nem szünök meg az igazság bajnoka lenni a jövőben sem.

Kézít. Szép dolog is jó is, de hát kissé korai, vagy tán inkább elkészt. Szép dolog, hogy rólunk oly sok oldalú tudást tesz föl, hogy még a szilvaiz főzéséhez is értünk: jó dolog, annak a ki szereti; elkésztet vagy korai, mert a szilvaizt nem most főzik. Különben legyen türelemmel, majd ha ősz felé hajlik a nyár, tamacsözést tartunk jól képzett s a magok szakmájában szakértelemmel bíró gazdasszonyokkal s az eredményt itt e helyen, azon melegeben feltaláljuk majd. Addig béke és türelem s legyen száraz a kalács. Vagy tán nem lesz jó a hecsepecs?

Presbyter. Kedves munkatársunk *Gyurky Ödön* nem pap: biz ő csak amolyan ezíbil ember. Van doktori kutyahőre s tanári oklevele is, de mitűn nem a *tudorágot*, hanem a *tudást* becsüli nagyra — lévén neki ilyen rossz ízlése — hát nem is kérkedik vele. Azonkívül még tagja a német lovagrendnek, több tudós társulatnak s pedagógiai munkatársa számos fővárosi lapnak. Nos ime kívánsága teljesült — bemutattuk. Majd máskor többet.

Aut. Igen a szállongó hírek igazak. Sőt még többet s nagyobb dolgokat fog hallani a világ. Csak türelem. Akkor fog azután igazán kitűnni azok önzetlensége, kiket oly sokszor és oly sokat vádoltak már.

HANSER JÓZSEF

könyvkötő és díszműkészítő.

BUDAPEST, ferencziek házára.

Ajánlja magát szakmájához tartozó mindennemű munkáknak, nevezetesen: *Missale Romanumok, breviariumok, anyakönyvek, leltárak, imakönyvek, albumok, lexikonok, stb.* bekötésére s díszművek ízléses és tartós elkészítésére a legutányosb árak mellett.

KRISZTA és TÁRSA

a budapesti oltáregylet egyedüli szállító

BUDAPESTEN, IV. KER. LIPÓT-UTCZA 21. SZ.

Kitüntetve kitűnő munka és jó ízlésért.

Kitüntetve szép munkáért.

Ajánlják bőven felszerelt raktárukat mindennemű római kath. és görög szer-tartású

mise ruhák, dalmatikák, pluviálé és felonokat, reverendák,

cimádák,

egyházi s egyleti lobogók, egyházi szövet, damaszt, paszománt, rojt, bojt, brüsseli és czérna egyházi csipkéken, sz. szobrok, csillárok, kelyhek.

MONSTRANCIÁK, stációképek, úrkoporsók stb. stb.

Arany és ezüst himzések bármely rajz szerint művelésig készülnek.

Megrendeléseket szegényebb egyházközségeknek részletfizetés mellett is szívesen fogadjuk.

Nem tetészó tárgyak visszarétnek vagy kicseréltetnek.

Oltár, keresztuti és más képek festését elvállaljuk: készítünk a legelőkelőbb művészek rajzai után

OLTÁROKAT,

szószékeket, szent sirokat, keresztelő kuttakat, bronz, china s valódi ezüst tárgyakat u. m. kelyheket, ciboriumokat, oltár, tabernaculum és fali gyertyatartókat.

ZASZLÓ KERESZTEKET

PACIFICÁLÉKAT,

3 és 4 hangu oltár-csengetyüket, füstölőket, tömjéntartókat.

Tűzaranyozás v. ezüstözés

gyári áron saját gyárainkban legrovidebb idő alatt készülnék.

Van szerencsém a fótiszt. Papságot tisztelettel értesíteni. miszerint — sok fáradozás után — azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy az

ÖRÖK-LÁMPABELET

saját telálmányu legkitűnőbb minőségben szállíthatom. ennékfolytán kérem a t. megrendelőket, hogy megrendelésükkel czímemet:

Winding V. A. Feistritz (Dráva m.) Karintia

jó megjegyezni méltóztatassanak.

(Az örök lámpából egész tartalma 6 — 11 napig terjed és az árú jószágért kezeskedem.)

A ft. Papság ellismerőleg nyilatkozott gyártmányom felől: részemről pedig ígérem, miszerint a jövőben is oda fogok törekedni, hogy t. vevőim árummal meg legyenek elégedve.

112 belet és két háttartót tartalmazó doboz ára 1 ft. 80 kr.

Az ár megfizetését csak teljes megelégedés esetén ígérem.

Czímemet kérem jól megjegyezni.

Tekintettel azon közkedveltségre, melyhen nöbbi időben a czimbalom részéről a zeneirodalom és a t. közönység érdeklődésnek megfelelőleg ellátartok, hogy szolid árú, szabálymért szerkesztő czimbalminkra részleteset nyújtunk, és pedig 100 forintnál 20 forint közzéne letet a havonkénti 5 forint részletfizetéses kötelezettséggel mellett. Felhívjuk ennélfogva a t. közönység figyelmét, czimbalminkra, kitűnő harmonikáinkra, fuvó és vonó hangszereinkre, melyek ajánlásánál nem nagyhangu reklámunkra, hanem szorgalmas magyar munkás kezekre hivatkozunk.

Tisztelettel
VARJU KÁROLY és HORVÁTH ISTVÁN

hangszergyárosok

Buda pesten, Erzsébet-körút 2. szám. (Népszínházzal szemben).

Régi szerkesztői czimbalom átalakítását is elfogadjuk. Legújabb czimbalomiskola 3 ft.

Gyár: Ovoda-utca 8. szám.

Alkalmi vétel!

Tetemesen leszállított áron ajánljuk ez időre, de jogunkat fenntartva későbbre az eredeti árak megtartására.

Jelen alkalomra következőknek az ára u. m.:

Sz. József tisztelete, füzve, bolti ára volt — 50, most — 30. Vászunkötés volt — 75, most — 55. Bőrkötés aranyvágással volt 1.—, most — 80.

Rudnyánszky „Mária dalok”, füzve volt 1.—, most — 70. Vászunkötés volt 1.50, most 1.20. Diszkötés volt 1.80, most 1.30.

Dr. Buza S. A megváltó Jézus Krisztus élete, Jézus szent szívének ajánlva II. kiadás, füzve, bolti ára volt — 60, most — 30.

Szent István müntézet, újvilág-utca 13. sz.

Arany érdem kereszt 1873. Arany érem. London 1884. Arany érem. Párizs 1889. Arany érem. Párizs 1875. — Az 1873. évi. bécsi kiállítás Jury tagja. Ezüst érem. Paris 1878. Bronze érem. Paris 1878. Ezüst érem. Triest 1882. Pápai érem 1889.

DEMETZ FERDINÁND

az arany érdem kereszt tulajdonosa,

— akadémiai szobrász, saját házában létező —

magánipari szakiskola Grödenben (Tirol)

ajánlja a grödeni intézetben sajátképzésményű vallásilag és művésziesen faragott

Betlehemi jászlaikat, szent szobraikat,

keresztüti képeit, oltárait és szószékeit

fából, bármily modorban és minden mester után, ugy egyszerű, mint gazdag kivitelben; egyáltalán mindent a mű e szakmához tartozik, mérsékelt árak mellett készít.

Szent jászlok fából, gazdag színvegyületben. Ára egy-egy 60 Ctmr magas szobornak 20 frt. Az összeállítás valamint a szobrok mennyiségének meghatározása, a t. cz. megrendelőtől függ. Ezen, több év óta működésben levő Grödeni intézetben uralkodó szellem, irány és technika köztudomásu dolog és a kitünő készítmények a művészeti képzettségről fényes bizonyítékot nyújtanak.

Költségvetések — kívánatra — szívesen küldetnek.

A munka szép és hű elkészítéséért, valamint a hibátlan megérkezésért jótállók. — A meg nem felelő tárgyakat, saját költségemre 12 napon belül — kifogás nélkül vissza veszem.

A feltétlen biztonsági lámpák.

HINK SZABADALMA.

Meggyújthatók és elolthatók mint a légszesz.

➔ *Baleset lehetetlen.* ➔

Nagy választék az új állvány-lámpákban:

asztali, függő- és fali lámpák különböző árakon.

TESTORY, Budapest. (Haas-palota).

PAULY ANTAL

ex. ex. kir. szabadalmazott ágynemű gyáros

Bécs, VIII. Lärchenfeldstrasse 36.

ajánlja díszan felszerelt raktárát mindenmely ágyneműből, u. m. egybetétek, paplanok, derékaljak, vasagylak, toll, pelyhek, lócsőr, valamint bármely fajta fa- és kárpitos-butorból.

Árjegyzékek díj- és bérmentesen.

A legjobb harmonikák és hangszerek Trimmel N. Jánosnál Bécs, VII. Kaiserstrasse 74.

kaphatók:

Egy soros harmonikák 3—20 frt-ig; kettős 8—30 frt-ig.
Teljes harmonikák, acéllal hanggal: egy soros 16—20 frt;
két soros 35—45 frt; három soros 58—68 frt.
Aristonok 20, 25, 28 frt; kintornák 8—100 frt; eziterák
32 hurral 11—30 frt-ig.
Továbbá minden létező hangszert, mint hegedű, fuvola,
madárkintorna stb. újs választékban tartok.
Árjegyzékek — kívánatra — díj- és bérmentesen.

Mahlknecht Keresztély ajánlja egyházi-szobrászati-műintézetét

St. Ulrichban (Gröden) Tirol

szentszobrok, oltárok, szószékek, stáció-képek, szent-testek (keresztrel és a nélkül), úr-koporsók, gyertyatartók, továbbá minden fajta templomi székek, jászlok stb. szállítására, egyszerűtől a legfinnyesebb, de mindenkor művészies kivitelben, minden modor és nagyságban jótállás mellett.

Bizonyítvány. Mahlknecht Ker. urnak St. Ulrich (Gröden) Tirol. Szíves késséggel értesítem önt, hogy az ön által szállított „legszébbé Hesslfer királyneje“ szobor művészies kivitelű, ugy csempe és az egyházi előjárásokat, valamint az összes levelet a legnagyobb mértékben kielégítette.

A vallásos érzéstől áthatottság, a szobrászati és festőművészet, a műben igen kellemesen van összeharmonizálva és az egészen kiállítása oly magasztos, hogy akaratlanul ajátosnagra és imára ösztönöz bennünket.
Middn a mult évi ünnepléyes körmenet alkalmával a blyük nagy tömegének páratlan díszesretéről a görzli éresek ö Emlenüléje értesült, a szeptemberi főpásztori körut alkalmával ismételve ödn méltóztatott nyilatkozni, hogy: „ezen szobor valahny felette szép; öhajtom, hogy sokan öt. hivatalársaim közül megrendeléseik által, szerezzenek meggyőződést asszirnó valódságáról, és kívánom, hogy fáradságukat és igyekezetüketjogys elismerés koronázza.

Kelt. Rudán 1889. nov. 14.

(Par. S. Stefani Pred. Rudas.)

Hrald Domonkos, plehános.

Bonds Dom. és Flores Mihály, templ. gondnokok.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Rovatvezető: Kaposi József.

SZABÓ ISTVÁN.

anapság a jubileumozásnak úgyszólván fénykorát éljük. A társadalomnak alig van kiválóbb rétege, mely érintetlenül maradt volna az egymásután föltűnedező megünneplések áramlatától. Az önkéntes vagy önkénytelen, a szíves vagy szíves közörendezések valamely messzeható örömnappal földelirtével majdnem egymást érik.

Tudomásul kell vennünk még a legtávolibb országok örömradiásait is. Az a modern kyclopsz Polyphemos: a journalisztika végigüvölti a művelt világot hirtel s a magas helyzetűek s hirhedt neviük öröme és gyásza szelében elhangzik legott a két hemispheriumon át czikázó villámzó útján.

Ilyesekre gondolva méltán tünődhetnek az igazi kegyelet ápolói, a bensőbb lelki világ hívei, vajjon hát ok adjanak-e valamelyes hangot afféle érzelmenek. minőt bennök olyatán mozsanat gerjeszt, mely szerintök jelentősebb ugyan akárhány zajosan ünnepléssel, de mégsem látszik arravalónak, hogy a sokaság elé táruljon, — s így annak eszméje mintegy profanáltassék.

Ilyenmü tünődéssel s habozással kellett elméneknek megküzdenie, mielőtt e soroknak írásához fogtunk.

Valami jubileumféle volna biz az is, a mire ezennel czélunk: de vajmi különböző a már megszokott, majdnem napirenden lévő jubileumoktól, nemcsak annak példányszerű igénytelensége miatt, ki a megünnepeltetésnek méltó tárgya, hanem azoknak mélyebb bensőségű érülete miatt is, kik ez alkalommal a tiszteletadásnak méltó kitejézését szándékolják. —

Mindezt szem előtt tartva, csakis a leglényegesebb mondanivalókra szorítottunk.

Egy igazán szerény tudósnak félszázados akadémikus pályájára emlékeztette már a mult hó 28-ikán Szily Kálmán főritkár az Akadémia tagjait. Szabó Istvánra tudniillik, ki az irodalom egyik igen lényeges terén, mondhatni, úttörő tevékenységgel s több mint félszázad óta üzetlen odaadással s esszedetlenül munkálkodik, ki majdnem remeteszerűleg elvonult hosszú életén át számos igen becses hellén remek irodalmi termék átültetésével gyarapította hazai irodalmunkat, meg e mellett fontos feladatú hivatali buzgalomával is üdvösen szolgált a közművelődés ügyét.

Annyi bizonyos, hogy irodalmunk azon jeles bajnokai között, kik a világirodalom nagy példányainak átültetésével igyekeztek a hazai tehetségeket magasabb ösvényekre terelni, s nemzeti művelődésünket fönkeltebb szellemű alkotásokra biztatni, nem középszerű helyet vívtak ki Szabó István a hellén irodalomnak félszázadon túl lankadatlan buzgalmu és nagytehetségű művelője, ki tagadhatatlanul úttörő nehézségekkel küzdött meg ez irányban. Mert ha valóban hálás elismerésre méltó előzői voltak is e terén; de nyelvünknek az ő föllépése óta mindegyre átalakító válságai miatt valóban bajos volt különösen a költői nagy műveknek a tetemesen változó nyelvigenyékhez illeszkednie.

Meglátszik ez különösen az Odyssea és Ilias nyelvzetén, melyek megjelenését a nagy katasztrófa választja el.

Elő emléke e jelesünk ily tekintetben a nemzeti nyelv jelen századi küzdelmeinek, melyben oly tetemes részt vón.

Szabó István hazai hellenistáinknak ez időszertűl érdemes Nesztora immár egész sorát adta a hajdani görög klasszikusoknak hazai nyelvünkön; de meg a görög szent atyák irataiból is jelentékeny részleteket fordított. S e közben, mint az őshajdan emlékeit figyelőbb észleléssel nyomozó, nemzetünk őstörténete körül is sajátos eredményű puhatalódásokat tón. Amazokat némely kedvezőbb viszonyok folytán többnyire közé is tette már; de az utóbbi minőségüekből még aránylag csak kevés jutottat a nyilvánosság elé.

Ő, kit már ifjantan Kazinczy Ferencz, az irodalmi törekvéseknek lelkes méltatója, szíves javallásával buzditott a hellén klasszikusok magyar nyelven való megszólaltatására, valóban jól megértette az ősz mester biztatását, s tényleg igazolta úgy-szólván inaguráló helyeslését.

Az Akadémia 1839-ben, s aztán a Kisfaludy-társaság 1842-ben választottak tagjaik közé. — Élénken emlékeznünk rá mily szíves fogadtatásban részesülték a nagyvenes években az általa sikerülten magyartott: „Aesop meséi” s „Isokrates négy beszéde” majd nyomban „Homéros Odysseája” és 1853-ban „Iliasa”, melyek akkoriban nem egy jobbravaló ifjú-elmét lelkesítettek az ó-remek irodalom tanulmányozására. Saját ifjúkori élményeink közül is valóban édes emlékezéssel tünnek fel az azoknak olvasása közben érzett szellemi gyönyörök.

Aesop meséinek és Isokrates tetralogiájának nemcsak olvasása, hanem tanulmányozása is mélyen meggyökerezett szívkünkben a jeles fordító iránt való hálaérzetet.

Mély behatását éreztük egyebek közt Isokrates intelmének Demonikoszhoz, melyet Szabó nemcsak híven, hanem az eredetinek mintegy rimelő prózáját is követve, valóban megnyerő magyarsággal adott vissza.

Úgy szintén Isokrates egyéb beszédei közt az Areopagitikoknak mély hatásról emlékeznünk, melynek figyelmesebb olvasására ezen előjegyzettel gerjesztette föl elménket:

„Azért nevezetik e beszéd Areopagitikoknak, mint hiszik, mert az Areopag tanács elébe vagy számára készült. Itt fogjuk már látni a hazaszerető, nemzetét bukástól féltő, hona helyreállítását, erősítését a régi intézvények, erkölcsök felvirágoztatásától, szóval mindent a Solon köztársaságától váro polgárt. Eddig olvasott beszédeiben az emberhez szólott, most hazafit figyelmeztet, oktat és lelkesít. Az itt érintett történeteket szépen kikutathatni Czeuczor Cornelius Neposából. Ezt 88 éves korában írta. Nálunk ily öreg embernek nem igen van szava; de most lesz tán némely olvasónak annyi figyelme, meghallgatni Isokrateset, s e munkáját ránk nézve is szónak tekinteni a maga idejében.”

Hozzátehetjük, hogy ha a jeles fordítónak ez intése honasaihoz eddig tán nem valami jelentősen vétegett figyelembe, most valóban többszörösen megérdemelné, hogy akkori eszméletése legalább e busító viszonyaink közt nyerjen minél mélyebben fontolóravevést.

Ma már ő is meghaladta azon életkort, melynek magaslátán Isokrates hazafitú intelmét hangoztatta, s valóban nagyon megilletné őt is a figyelem. Ezt azonban az újabb nemzedék, melyet sok, igen sok szórakoztató körülmény von el nemcsak a régebbi, hanem a közelebbi multak beható megismerésétől is, mindegyre kevésbé látszik tanusítani. Ennek csak kevésvel ezelőtt is zokon esett bizonyosságát volt alkalmunk sajnálattal tapasztalni.

Azon szakközönyben, melytől valóban megvárható volna, hogy a hazai philologiai irány érdemesültjeit illeték szerint méltassa, ily tartozásának lerovása helyett többnyire inkább negédes becsmérlést éreztetnek némely túlságos önértetű feltörekvők, vagy ifjú ágaskodók még oly érdemes veterán iránt is, mint a minő Szabó István, ki a minapában csakugyan szót is emelt amügy szerényen holmi időtlen megtámadtatása ellen.

Csak enyhén említtük ezennel, hogy márszámos ifjú tehetségnek ajánlgtattuk évek óta azt a kettős haszonra válható foglalkozást, illetőleg feladatot, melynél fogva beható tanulmányok tárgyává tevén Szabó Istvánnak eddigi munkálkodása eredményét, igyekeznének azt tapintatos bíralattal összegezni s kimutatni, vajjon miből áll az, a mivel ő félszázados irodalmi pályáján nemzeti művelődésünk lendítéséhez járult, s különösen a magyar nyelv fejlődésének különböző fázisaiban egyrészt a hellén nyelv és irodalomból nyert impulzusok nyomán, másrészt pedig a magyar nyelvemlékek és néprvelmi alapokból elvont észleletek folytán az ő szellemi produktumaiban éreztetett Kétségkivül hasznos foglalkozás volna ez valamely jól tájékozott fiatal elmének. —

Tán nem épen elfogultan említhetjük fel azt is, hogy Szabó István, kit ifjabb korában Horvát Istvánnak különösen „Rajzolatok” ezimű munkája erősen büvös hatása körébe hódított, ily befolyás következtében tetemes mennyiségű philologiai és őstörténelmi művek felhasználásával olykor ismerés kombinációja mythologiai egybevetéseket kecskázottat. De azért még ezekben

is fogna talán lenni egy és más hasznavehető az, ki méltányos bírálattal vállalkoznék azoknak megrostálására, annyival inkább minthogy utóbbi időkben Szabó István maga is hozzá látott e szakba vágó kísérleteinek megszürogetéséhez, a mint hogy többet meg is másított korábbi nézeteiből.

A múlt évtizedben ismét élénkületen feléje fordult hazai irodalmunk kiválóbb tehetségeinek meleg érdeklődése. És méltányló elismeréssel adóztak érdemeinek azon alkalommal, midőn írói működésének és áldozásának ötven éves jubileumát ünnepelte. E jubileuma alkalmából adta ki Lonkay Antal az Apollonius Rhodius „Argonauticon“ című művének magyar fordítását; s ekkor ugy az Akadémia, mint a Kisfaludy társaság, nemkülönben egyes magán, a hellen irodalom iránt érdeklődő férfiak is üdvözölték őt, kérve a Mindenhatót, hogy az agg tudós életét még számos éveken át engedje a haza, az irodalom és a magyar nemzet hasznára főnmaradni.

E szerencsekívánatok közt irodalmunk legkiválóbbjainak leveleit találjuk: ott van Arany, ott Toldy, Greguss, Gyulai, Ponori Thewrewk Emil és mások üdvözlő levele.

Meg egyszersmind a serdülő ifjuság köréből is lelkesült hála nyilatkozat s üdvkívánat hangzott föl ez alkalommal iránta. A mint ez ugyan látható a budapesti kegyes tanítórendi főgimnázium hetedosztályú tanulóinak kegyeletos leveléből.

S ez utóbbinak következményeül szól az is, hogy e főgimnáziumnak évi tudósítványa azóta évenként bemutatja dr. Bartók Géza belügyminiszteri fogalmazónak akkoriban tett fogadásá eredményét, mely szerint Szabó Istvánnak, Homeros forditójának emlékére minden évben egy darab tizfrankos aranyat juttat a görög nyelvben legszebb előmenetelt tevő ifjúnak buzditására. —

Minő áldozatot hozott Szabó István ilyenmő fáradhatlan munkálkodásával a hazai művelődés ügyének, nemcsak az azok becsleléséhez értő tudhatja, hanem sejtethi az is, ki a mai materialisztikus gondolkodás szerint itél, ha némileg fölszámítja, hogy az ő szellemi megadómanyzottságához képest mire vihette volna sorsát oly szívós kitartású munkássággal, ha ennek már serdülő korában oly feladatot tűz ki, mely idővel dúsz jövedelmű eredményekkel jutalmazza a jólétért küzdőket. Így ellenben kezdetől mind maig többnyire azt tapasztalhatta, hogy az irodalom (már úgy mint a tisztán szellemi érdekű és célzatu irodalom) vajmi távol esik nemcsak a jövedelemtől, hanem a kényelmes helyzetű tisztaségektől is.

Ily szempontból becsülve lankadatlan tevékenységét, kiváltképen nagy értékűnek mondhatjuk azt ma, midőn az élelmesség már az irodalom terén is sokkal számítóbba lön úgy, hogy szinte üzletszerűvé fajult.

Ha azt vetné föl valamely furfangos elme, hogy ő nagy kielégítést nyert e nemes szenvedélyének mintegy folytonos gyönyörézetében: úgy rámondhatjuk válaszul, hogy tessék hát másoknak is ilykép szenvedélyökké tenni a tudomány vagy művészet egyik-másik ágát, mely szintugy kiapadhatlan gyönyörforrássá válhatik számára.

És itt rendén valónak láthatjuk, hogy Szabó Istvánról, mint emberről is szóljunk valamit, habár tudományos és irodalmi huzamos munkásságának eredménye már magában is eléggé gyaníttatja, hogy ő róla bizvást elmondható az a régi példaszó: „Bene vixit, quia bene latuit.“ mert mindaz arra mutat, hogy hivatali kötelességének teljesítése mellett eskis a magába vonult zajtalan munkásság foglalta el és a természet képezte kedélyét, eskis idyllikus ártatlan kedvtelés szórakoztatta némileg még a tágulás vídámabb perceiben is.

Hogy pedig oly magas kort érhetett el, nemcsak frugalis mérsékeltsgű életmódja, hanem lelki világának egysüllya is járult ehhez. Meg hogy minden külső kitüntetés mindvégig kikerülte őt, arra mutat, hogy biz ő is eléggé egykedvű volt olyasmi iránt, a mi a belső értéket különben sem fokozhatja.

A kik közelebből ismerik, azt vallják róla, hogy biz ő sokkal önállóbb gondolkozású, semhogy valamelyes érlekhajhászásra hajlongani bírta.

Jöszivésége pedig annyira megy, hogy az neki olykor fosgyatkozásokat is okozott már.

Nem egy jelentékeny vonással lehetne még az eddig felhozottakat majdnem teljes jellemrajzzá kiegészíteni még azokból is, a mik részben személyes érintkezésünk, részint bizalmas levelezésünk útján jutottak tudomásunkra. De ez talán némileg sérthető is az ő szerénységét, meg inkább akkorra valók lesznek azok, midőn majd teljesebb életrajzának megírásához

lényeges árulékul fognak szolgálni, melyhez, hogy legalább már most is némely adatokat jelezhesünk, közöljük kiadatlan munkáinak előttiink ismeretes sorozatát:

Szabó István, kazári plébános kéziratai, melyek a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályához be vannak nyújtva:

I. *Régi hellen remekek fordításai:* Athenai Apollodor könyvtára. — Virágok a hellen anthológiából. — Ilias I. éneke. — Orpheus Argonautikonja. — Hesiodos munkái I. köt. Mellette 3 füzetek. — Hesiodos munkái II. köt. — Békagérhark. — Lykurgos beszéde Leokrates ellen. — Plutarchos Demosthenes. — Isaeos szónok halikarnasossi Dionysiosról. — Demosthenes 2 darabban. — II. *Görög szent atyák irataiból fordítások:* Római szent Kelemen két levele. — Szent Barnabás körlevele. — Szent Ignác vértanú levelei. — Szv. Polikarpus levele és vértanúsága. — János és Vazul. — III. *Görög történelmi és mythologiai tárgyú értekezések:* Nimród atyja. Megjelent a M. Állam 1886. január 29. számban. — Bakkhos mint vízi-isten. — Magyar eredetünk és nevünk. — Corlu lakosai régen. — Egy kis alfabét. — Róma neve. — Homér neve. — A Cerberus mint népnév. — A cigányokról. — Zeus, vagy mythologiai és régészeti tanulmányok. — Morzsák az 1834-iki olvasmányból. — A juh és a gnyájki a mythológiában. — Mythologiai tanulmánytétel. — Dentumoger. — Kis tanulmány az Üdvözítő négy nevének filológiájához. Ezt az utóbbit csak az imént küldötte be a Szent-István társulathoz, miután a szándékolt kinyomatás ellenében nyomdai akadályok merültek föl.

A felsoroltakon kívül még néhány olyan czikk is van ott, mely már megjelent.

Bizalmas leveleiből a oráti szeretet melegen ömledezik. Köztülok csak egyet érintek. Hozzám 1886. april 4-iki levelét ezzel zárja: *Bezárom üres leveletem, de tele szívom szeretettel kegyed és azok iránt, a kik engem szívvelhetnek és sirversemmel:*

Itt fekszik Rozsnyó-egyházmege Nesztora, hajdan

A noárádi Kazár egytűgvi pájja Szabó.

István névre keresztelték őt egyben a Szentki-

Rály predikátorai a Bakony árnyaiban:

A ki tizenháromban ama feltűdi nagyoltár

Lábainál térdelt Róma hívői közé.

Élete messzefutó pályáján nem vala semmi,

Mint akadémius és szépirodalmi tag is.

Hogy magyartani merete Homér deli hőseit, oh azt

Meg se bocsájta talán drága hazája neki.

Hát de te üdvöz légy s öregebb is nála, ha nem szánsz

Gyarló lelkétől egy miatyánkot, utas.

Még valamit irodalmi hagyatékára vonatkozólag:

Egyik közelebbi leveleiben, melyet az ideí szep. 24-én írt hozzám, tudatja, hogy Aigner Lajos kiadónál is van tetemes mennyiségű kézírata, t. i. „Szemelvények a hellen Anthológiából.“ „Az egész — úgymond — talán 1200 darabnál többet tesz ki. Neki is megírtam, ha szándéka volna kiadni, ne tegye azt míg élek, mert nem kívánom látni újabb fiasókmat. Hisz még minden kiadványomat megbántam: és bántókat már szerény Homéromat is gúnynyal meg gúnynyal.“

Ebből látható, miért tartózkodik az utóbbi időben annyira dolgozatainak közzétételétől, vagy a hol ezt mégis teszi, nevét K. P. (Kazári Pap) betűkkel jelzi. Műveinek kiadását csak úgy óhajtaná, ha azokat valamely szives szakértő helyenként átídomítná. Ez is mutatja önbíráló szigorát.

K. P., kit Lonkay Antal a „M. Állam“ Martialisának nevezett el, nagyszámú csipős distichonokkal adta a nemzeti élet különféle jelenségeit megfigyelő elmélkedésének eleven tanúságát. Bár minél tovább tehesse ezt a szép elméjű s nemeskeblű Nesztor. Sokszoros jókívánsággal óhajtunk neki üde épséget!

Csaplár Benedek.

Bölcséleti Folyóirat. Szerkeszti és kiadja dr. Kiss János. Negyedik évfolyam. 3. és 4. füzet.

Azon művek között, melyek hazánk egyik érdemben legzsigalább főpapjának, dr. Haynald Lajos kalocsai bíboros-érseknek arany-miséje alkalmából jelentek meg, méltó feltűnést keltett a fentemlített füzet, mely ama hódolat és tisztelet kifejezője óhajt lenni, melylyel e tudós és áldozatra kész szerkesztő-kiadó egyház-negyedének metro-politája iránt viseltetik. E feltűnést nem az ajánlás, nem is az ünnepelet díszes arczképének melléklete okozta. hanem a gazdag tartalom. Reám nézve mindig eseményt képez a Bölcséleti Folyóirat megjelenése; érdekellem várom minden egyes füzetét, mert meg vagyok győződve, hogy minden új füzet újabb haladást jelez a ker. bölcsélet terén — szegény filozófiai irodalmunkban.

Az ünnepi füzetet *Csicsaky Imre*nek hangulatos verse nyitja meg, melyet legott egy kis értekezés követ dr. *Névery Sándor* tollából, a tñrelem erényéről. Az értekez dr. Haynald jellegéből: „Patiendo meperi“ kiindulva, meghatározza a béketűrés fogalmát, majd átértsükségességre és különböző fokozataira s végül Haynald életéből ellesett apró vonásokkal tñnteti föl a nagy főpapnak türelmét, mely ritka szívóságának szűlötte. A következő czikk dr. *Szekely István*-t

valja szerzőjéül e cím alatt: „A bölcelet hatása az életre”. Fel-tárja a bölcelet hasznát nem ugyan anyagi, hanem szellemi értelemben. E hasznok: az ész kiművelése, helyes világnézet alkotása, a tudományos kutatások rendszerbe hozása. Hogy a bölcelet mily roppant hatással van az életre, szerző igen helyesen azon eredményekre utal, melyek a filozófia folyamányaként tekintendők. Mert a bölcelet története azt bizonyítja, hogy az elmélet szabott mindenkor irányt a gyakorlatnak. Platon és Aristoteles korában éri el a görög műveltség tetőpontját, a keleti bölcelet eredménye a brahmanizmus és buddhizmus, a ker. bölcelet pedig újjászül az emberiség erkölceit, a társadalmat. De hogy még jobban meggyőzzün bennünket a bölcelet hatásáról, megdöbbenően vizsgálja ama borzasztó rombolást, melyet a modern bölcelet minden téren okozott. A kételkedés, a pantheizmus, s ennek ellentéte, az atheizmus, a materializmus, továbbá korunk veszélyes jogi és társadalomtudományi tételei, mind a modern filozófia korcsoszlöttei. Ha tehát a bölceletnek ily mély hatása van az életre, nyilvánvaló, hogy regenerálni kell a filozófiát, vagyis vissza kell állítanunk a schola bölceletét, mely hivatva van a fogalmak igaz értelmét megállapítani s orvosolni azon súlyos bajokat, melyekben a mai társadalom sanylődik.

A 3. cikklet dr. Szentkláray Jenő írta e címen: „Az akarat és a gondolkodás kölcsönhatásáról”. E rövid cikk célja kimutatni azt, hogy úgy az önkénytelen, mint az önkényes gondolkodást az akarat befolyásolja, tehát a gondolkodó tehetséget szigorú önkiskolázás és fegyelem által kell képeznünk.

A 4. cikkben dr. Kádár Ambrus röviden ismerteti Boethius ker. bölcelőnek azon hatását, melyet főképp „De consolatione Philosophiae” cz. munkájával okozott. Miután e mű tartalmát és B. világnézetét előadja, az értekezést hangsúlyozza, hogy B. tanítása nem csupán elmélet, hanem valódi életbölcelet is volt, melyet a gyakorlatba is átvitt, miben igyekezzünk az ő példáját követni.

„Az érzékek realizmusá” cz. alatt dr. Prohászka Ottokár arról értekezik, hogy az érzékelés magában véve nem abszolút becsü, hanem csak relatív értékű, s ezt a természetudomány köréből vett számos példával igazolja. Az érzékek arra valók ugyan, hogy valóságos ismereteket szerezzünk általok, mivel azonban a természetet magában nem foghatjuk fel úgy, a mint van, a természeteink többnyire csak szimbolikus, ismeretünk akkor lesz tudós, ha az anyagot és a tulajdonságot lehetőleg mennyiségi kifejezésre hoztuk.

E kitűnő cikk után Billmann Marton, a lugosi főgimn. igazgatója közöl néhány eszmetűredéket a nevelésről s a nevelő célját egész helyesen abban látja, hogy a serülő embert a Krisztushoz való hasonlatosságra fölemelje.

Damián János S. J. „Az egyes dolgok megismeréséről” ír, s kimutatja, hogy az észnek nem kizárólagos tárgya az egyetemes, hanem az ész közvetlenül ismeri meg az egyes dolgokat.

A 8. cikklet dr. Steezy György tollából származik ily cím alatt: „Szent Tamás álláspontja a pesszimizmussal szemben”. Szellemesen állítja szembe az író a keresztény optimizmust, pesszimizmussal, mely mindenben csak a rosszat látja; kimutatja Kant, Schopenhauer és Hartmann következetlenségeit, s ezzel együtt a pesszimizmus tarthatatlanságát, mert ama bajok, melyek a létben előfordulnak, semmivé törpülnek ama cél mellett, a melyet Isten maga elé tűzött, t. i. hogy a teljes egész legyen jó, melyely Isten az ő jószágát közölni akarta; s mert a természetben előforduló bajok nem absolute, hanem csak relative rosszak.

„Plátó vagy Aristoteles?” ezt a kérdést veti föl dr. Szilveszter Lajos, ki magvas értekezésében megengedi ugyan, hogy Plátó közelebb áll a keresztény világnézethez, mint Aristoteles, de tekintve a stagirita logikájának mesteri voltát, helyes módszerét, bálumatos ismeretkörét, továbbá nyelvezetének szabotosságát, kutató szellemét, mely a mult kincseit is bölcsen hasznára fordítja — egészen természetesen találja, hogy iskolás bölceletünk megalkotói nem Plátót, hanem Aristotelest választották mintaképükkül.

A tizedik értekezés Mersich Máté tollából származik, ki „A psychophysikai alapképlet tudományi jogosultsága és igaz értelme” cz. alatt A hiánylatról vagyis azon eljárásról szól, midőn a megismerési műveletet szimbolumokkal hajtjuk végre. Az értekezőt e hosszú cikklet írására Barberisnek, a Divus Thomas szerkesztőjének egy megjegyzése késettette, melyben a kath. tudósok párisi kongresszusán kifogást emelt a Fechner-féle psychophysikai alapképlet ellen. Reám nézve farszító volt e dolgozat átolvasása, de a felsőbb mennyiséggtannal foglalkozók figyelmét minden esetre megérdemli ez értekezés, mely szerzőjének éleselműségét fényesen igazolja.

Mersich Máté nagyterjedelmű cikkét Rózbányai Janosnak „A aseptivizmus és következményei”-ről írott rövid értekezése követi, mely főleg Descartes Renéről s tévedéseinek káros hatásáról szól.

A 12. cikklet magát a szerkesztőt dicséri, ki a nála megszokott alaposággal ismerteti Giordano Bruno sokat hányatott életét s bölceletét. Ez a kőbor szerzetes arról nevezetes, hogy mindenütt beszélnek róla és magasztalják őt, de művét senki sem olvassa, mi a legdöntőbb kritika munkái fölött, s bizonyval nem is érdemelte volna meg, hogy oly behatóan foglalkozzék vele valaki, mint ezt dr. Kiss teszi, ha aktualitást nem kölcsönöz neki az a gyalázatos merénylet, melyet az olasz liberálisok Giordano szobrának feállításával elkövettek. Így mégis némi érlelkel olvassuk életét és rendszerelen munkáinak alapos ismertetését.

Az értekezések sorát s magát a vaskos füzetet dr. Maczki Valérnak természetbölceleti értekezése zárja be ily cím alatt: „Az ünemzés kérdésének szívnonalai két évtized előtt”, melyben az írő bámulatos olvasottsággal hordja össze mindazt, mit a materialisztikus írők e tárgyban felhoztak. Főveti a kérdést, hogy a természet, saját erőire hagyatva, termelhet-e volna-e a szerves élő lényeket? A kérdés taglalásában a történeti útát meddőnek találván, a kísérletekre hivatkozik, melyek azt látszottak igazolni, hogy az ünemzés lehetséges, de a tudomány mai állása, főképp pedig Pasteur, Helmholtz, Lenckart és Schwann, továbbá Pouchet és mások kísérletei üres ábrándnak bizonyították az ünemzés lehetőségét.

Azt hiszem, a jelen sorok eléggé feltűntetik a rendkívüli gazdag tartalmat, mely a B. F. legújabb füzetében élénk táru. Azért a legmelegebben ajánljuk e derék folyóiratot t. olvasóink figyelmébe, melynek olvasása nem marad lelki haszon nélkül soha. Tolle, lege!

Székényi Lajos.

Irodalmi rövid hírek:

Megjelent: **Elemi katekizmus magyarázata.** Dr. Schmidt Jakab Deharbe-féle kate magyarázatából fordítva, illetőleg az esztergomi érseki tartományban elfogadott katehoz illomitva a sz. Istvánról címzett esztergomi ósrégi papnevelő magyar egyházi irodalmi iskolája által. Harmadik kiadás. Esztergom, 1889. Nyomatja és kiaija Buzárovits Gusztáv. Nagy 8°. 208 lap. Ára 1 frt 20 kr. Mindazok, kik a hitoktatással foglalkoznak, alkalmas segédkönyvet találnak benne nagyfontosságú tisztök teljesítésében.

„Verhandlungen des II. allg. österr. Katolikentages für die Gesamte Monarchie zu Wien am 29. und 30. April, 1. und 2. Mai 1889. Wien, 1889. „St. Norbertus-“ Buch- und kunstdruckerei. Két kötet, 8°. 177 és 611 lap. Ára 2 frt 50 kr. Postai széküldéssel 2 frt 80 kr. Gyorsírói följegyzések nyomán e két kötet közti az összes beszédek, melyeket a II. osztrák katolikus nagygyűlésen mondtak, hü képet nyujtva így annak lefolyásáról, melyről különben a maga idején bő ismertetéseket hoztunk, s olvasóinkat lehetőleg tájékozni igyekeztünk.

A Sz. Jeromosról szóló cikklet végét lapunk jövő száma hozza

LELKIPÁSZTOR.

Rovatvezető: Dr. Klinda Teofil.

A regensburgi egyházi zeneakadémia.

A tudományok és művészeteknek külön hajlékot emelni, nem a mai világ vívmánya, dicsősége. — megtették ezt már az ó-kor klasszikus népei, midőn a szépművészetek egyes ágainak művelése, fejlesztése, ne mondjam, népszerűvé tételére esarnokokat építettek, melyek az eszményi szépnék, vagy hasznosnak mindmegannyi palesztrái voltak. Ezen szent hajlékokat felkeresték mindazon lelkes ifjak és férfiak, kiket a tudomány szomszúsága, az eszményi szépnék szeretete vezérelt, hogy a tudományt előbbre vigyék, műveljék, — önmagukat pedig képezzék.

Ugyan mi is lett volna a tudomány és művészetből, ha nincs állandó otthonuk, menedékhelyök? Mi lett volna a keresztény filozófia és teológiából, ha mindjárt kezdetben nem létesülnek azok ápolására, terjesztésére szánt iskolák? Igen, esakis ezeknek köszönhetjük a klasszikus műveltséget, az összes egyházi és profán tudományok mai állását virágzását.

Midőn azt tapasztaljuk, hogy az egyes nemzetek egymással vetekednek nemcsak a tudományok, hanem a különféle iparágak és mesterségek fejlesztésében, az itt-ott elért kisebb-nagyobb sikert, egyedül az azok számára berendezett szakiskolák működésének kell betudnunk; s viszont midőn azt látjuk, hogy az egyházi művészetek azon ága, melyet zenének nevezünk, oly

szánandó állapotban sínylik, miszerint egymást érik az ellene irányuló felszólalások és jogos panaszok, annak kétségkívül egyedül oka az, hogy nincs intézetünk, a mely az egyházi zene művelését tűzte volna ki czéljául. Míg ugyanis a világi (profán) zenének, minden valamire való városban van külön szakiskolája, addig az egyházi zene oly mostoha gyermek, kinek nincs anyja, nincs ki gondolja, keblére ölelje.

A kellő képzettség hiánya s az egyházi szellem nélkül való szűkölködés okozza ennél fogva, hogy a templomban minden izléstelenség fel lesz találva, melynek megemésztésére profán izlés és gyomor szükséges.

Miután hazánkban nincsen egyházi zeneakadémia, — mert a pécsi székesegyházi énekiskola gyermekek számára való, — jónak látom, hogy olvasóim figyelmét felhívjam a világ első egyházi zeneiskolájára, a mely sok küzdelem s nagy áldozatok árán 1874. nov. 1-én, tehát tizenöt évvel ezelőtt nyílt meg Regensburgban. Midőn ezt teszem, nagyon jól tudom, hogy sokak előtt nem újság az, a mit mondok, de szentül meg vagyok győződve, hogy ezen akadémia czéljának rövid ismertetése, az intéző körökben, támasztani fog oly lelkes férfiakat, a kik műpártoló érzékük s az egyház szent ügyéért való buzgóságuknál fogva lehetővé teszik ezen főiskola látogatását, mi által örök hálaára kötelezik a magyar egyházat s biztosítják maguknak Isten bővebb áldását.

A regensburgi zeneakadémia czélja, a zenéhez különben értők olytán további kiképzetése, mely a hiányos, főletes ismeretek pótlván, a lábrakapott ferde nézetek kiküszöbölésére, az eszmeik tisztázására irányul, az egyházi ének és zenekarok komoly szellemben való szervezésére és vezetésére képesít. Tehát tulajdonképeni feladata nem *zeneművészeket vagy zeneszervezőket, hanem egyházi karnagyokat* képezni, vagyis lehetőleg rövid idő alatt oly elméleti és gyakorlati irányt adni, mely megőv a túlkapásoktól, s megantit az egyháznak engedelmességét, szertartásait tiszteletben tartani. Ennél fogva az egész tanítás is nem annyira tudományos vagy elméleti, mint inkább gyakorlati irányban mozog, miért is az írásbeli dolgozatok megfajtesére különös gond lesz fordítva.

A tanítás különben a következő tantárgyakat öleli fel: liturgia (vagyis a szertartások szellemének beható ismerete), latin (egyházi) nyelv, eszhetika, a zene történelme, az egyházi nevezetesen a Gergely-féle karének elmélete és irodalma, összhangzat-tan, útmutatás az ének tanítására és zenekarok vezetésére, régebbi egyházi zeneművek elemzése, gyakorlati orgonajáték.

Az elősorolt szaktantárgyakat kiváló képzettségű s az egyházi zene reformja körül nagy érdemeket szerzett, többnyire egyházi férfiak köztük: Georg Jakab dr. kanonok, Haberl Ferencz, Haier Mihály, Rauscher Miksa, Hanisch József adják elő, a kiknek minden igyekezetük oda terjed, hogy tanítványaik becsületére váljanak az intézetnek.

A tanfolyam, mely most tizenhatodszor fog megnyílni, hét hónapra terjed, január 1-én veszi kezdetét s megszakítás nélkül tart augusztus 1-ig; csupán hűsvét után való héten van nyolcz napi szünet. Az elméleti előadások ez időben naponként csak három órát vesznek igénybe, úgy, hogy a növendékeknek elegendő idejük legyen a gyakorlatra s írásbeli dolgozataik elkészítésére.

Az intézetbe való főlvétél bejelentés útján történik; belépethet mindenki a ki 18 életét betöltötte s a zenében való jártasságát, szükségességét előismereteit igazolni képes.

Az összes költségek ellátás, mosás, világítás, könyvek beszerzése, hangszerek használata, a tandíjjal együtt ötszáz forintba rúgnak, úgy, hogy hozzávéve az utiköltséget és zsebpénzt, bármely — még oly szegény — egyházmegye, könnyen előteremtheti azon 7—800 frtot, a mibe egy növendék kerül. A ki érdeklődik s bővebben akar ezen intézet szervezetével megismerkedni, forduljon az igazgatóságához, mely a legkészségesebben küldi meg a részletes programmot. (Kirchenmusik-Schule in Regensburg, Reichsstrasse, L. 76.) Most pedig csak azt kívánom, hogy az érdeklődés iránta mennél nagyobb legyen, mert már ez is biztos előjele a jobb jövőnek.

Decretum S. R. C.

Societatis Jesu.

R. P. Vincentius Licalzi Sacerdos Societatis Jesu a suis Superioribus deputatus ad componendum Directorium Divini Officii pro duabus provinciis Lugdunensi ac Tolosana ejusdem Societatis a Sacra Rituum Congregatione subsequentium Dubiorum solutionem humillime exquisivit, nimirum:

Dubium I. Quid sentiendum de usu in dies semper invalescente celebrandi Missas coram SSmo Sacramento publice exposito in Ecclesiis, in quibus non desunt alia altaria, item et distribuendi s. Communionem in iisdem Missis, et extra Missas in eodem altari?

Ad I. Ad primam partem, non licere sine necessitate, vel gravi causa, vel ex speciali indulto: ad secundam partem; Negative.

Dubium II. An liceat pluries in eadem Ecclesia et die impertiri benedictionem cum SSmo Sacramento occasione piarum Congregationum vel ad devotionem: item an liceat interrompere expositionem SSmi Sacramenti pro danda benedictione ob causas indictas?

Ad II. Ad primam et secundam partem: juxta prudens Ordinarii arbitrium, evitata tamen nimia frequentia, et dummodo non agatur de expositione Quadrageinta horarum.

Dubium III. An raro ratione majoris solemnitatis solet fieri expositio SSmi sacramenti in diebus festis, quandoque etiam dekursu unius vel alterius Missae, an possit talis usus tolerari?

Ad III. Juxta prudens Ordinarii arbitrium, servatis rubricis in hujusmodi expositionibus praescriptis: quoad vero Missas, provisum in responsione ad Dubium I.

Dubium IV. Valetne sustineri usus aliquarum Ecclesiarum, in quibus ratione concursus ingentis populi, cum non sufficiat multitudini pro S. Communionem quantitas hostiarum, iam celebrata nova Missa statim a consecratione reassumitur distributio Communionis?

Ad IV. Abusum esse interdicendum.

Dubium V. An occasione primae Communionis puerorum vel ob devotionem erga Sanctum Joseph in mense Martio possint altaria ornari floribus, et pulsari organa etiam tempore Quadragesimae: an idem negative dicendum, si effigies Sancti Joseph sit extra altare exposita: et in hoc ultimo casu an possit relinquere discooperta tempore Passionis?

Ad V. Ad primam partem: Affirmative: ad secundam partem: provisum in prima: ad tertiam partem: consulat probatos auctores.

Dubium VI. An possit pars anterior Corporalis in Missa explicari tantum ante Offertorium, an potius sensus Rubricae talis sit ut obliget ad illud explicandum ab initio Missae?

Ad VI. Serventur in casu Rubricae.

Dubium VII. An tolerari possit usus cereorum fictorum ex metallo in quibus machina quadam introducitur cereus?

Ad VII. Tolerari posse.

Dubium VIII. An minister Missae privatae possit quaerere varias partes Missae saltem Communionem in Missae pro commoditate Sacerdotis?

Ad VIII. Negative, et serventur Rubricae.

Dubium IX. In multis Ecclesiis in die Nativitatis Domini, incipitur Missa ita ut jam Sacerdos sit in puncto Consecrationis pulsante media nocte, an hoc sit legitimum?

Ad IX. Serventur Rubricae, et contrarios abusus esse tolendos.

Dubium X. In quibusdam regionibus mos est, ut tempore Quadragesimae suspendatur ingens velum caeruleum, repraesentans Christi passionem, ante ingressum presbyterii in Ecclesiis, quod auferitur in Sabbato sancto: an talis usus possit tolerari in casu quo non modo scenico illud auferretur ad cantum *Gloria in Ecclesiis*, sed cum Ministris parant altare post cantum Litaniarum Sauctorum?

Ad X. Attenta consuetudine tolerari posse.

Atque ita respondit ac rescripsit die 11 Maii 1878.